

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi
Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization
timad
Cilt / Volume: 17 - Sayı / Issue: 33 - Yıl / Year: 2022
Şubat / February

ISSN: 1306-4223

Milli Türk Talebe Birliği: Bir Öğrenci Yapılanması ve Necip Fazıl Kısakürek

National Turkish Students' Union: A Student Movement and Necip Fazıl Kısakurek

Nurgün KOÇ

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim Dalı
Prof. Dr. Karabuk University, Department of History-History of the Republic of Turkey
nurgunkoc@karabuk.edu.tr
orcid.org/0000-0001-9064-0789

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 04.11.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 24.01.2022

Cilt / Volume: 17, Sayı / Issue: 33, Sayfa / Pages: 23-63

Atıf / Cite as: Koç, N. (2022). Milli Türk Talebe Birliği: Bir Öğrenci Yapılanması ve Necip Fazıl Kısakürek [*National Turkish Students' Union: A Student Movement and Necip Fazıl Kısakurek*], *Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi-Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization*, 17/33: 23-63

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi./ This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Milli Türk Talebe Birliği: Bir Öğrenci Yapılanması ve Necip Fazıl Kısakürek*

Öz

Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) Birinci Dünya Savaşı yıllarında kurulmuş bir öğrenci cemiyetidir. Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde de darbe süreçleri başta olmak üzere çalkantılı dönemlerde çeşitli sürelerde kesintiye uğramışsa da 1980 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. 12 Eylül Askeri darbesinde diğer pek çok siyasi ve sivil yapılanma gibi Birlik de kapatılmış, 2006 yılında tekrar faaliyete geçirilmiştir. Milli Türk Talebe Birliği, bir asrı aşkın bir öğrenci ve gençlik hareketi olması yönüyle dikkat çekicidir. Özellikle Darülfünun öğrencileri gerek Birinci Dünya Savaşı gerekse İstiklâl Savaşı yıllarında milliyetçi duygularla vatan savunmasının her alanında yer almaya çalışmışlardır. Kuruluşundan itibaren milliyetçi yapısıyla öne çıkan teşkilat, 1960'lı yılların ortalarından itibaren sağ-sol çatışmasının sağ kanadında; muhafazakâr-mukaddesatçı çizgiye kayarak yer almıştır. Bir yüzyılı geride bırakan tarihte teşkilatın sadece bir öğrenci hareketi olmayıp geniş katımlı gençlik hareketi olduğu görülmektedir. Cemiyetin en dikkat çekici yönlerinden birisi seçimlerle belirlenen kurumsal yapısıdır. Bu öğrenci ve gençlik örgütü eğitim-öğretim, kültürel faaliyetler, spor faaliyetleri yanında politik meselelerle de ilgilenmiştir. Bazı dönemlerde tersi olsa da çoğunlukla devlet yöneticileri ile sıkı iletişimde bulunmuşlardır. Sol-sağ çatışmasının komünizm-antikomünizm çatışmasına dönüştüğü süreçte MTTB'nin antikomünist söylemlerle öne çıktığı görülmektedir. Diğer öne çıkan özelliği bu çatışmanın fikri düzlemde kalması ve fiili çatışmaya ve şiddete dönüşmemesine gayret edilmesidir. Teşkilat tarafından öğrencilerin fikri gelişimi için önde gelen aydınlardan; üniversite hocası, yazar, sanatçı vb. pek çok kişiden faydalanma yoluna gidilmişse de 1960'ların ortalarından itibaren Milli Türk Talebe Birliği ile "üstad" olarak adlandırdıkları Necip Fazıl Kısakürek adeta özdeşleşmiştir. Başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere pek çok siyasetçi ve bürokratın öğrencilik yıllarında Birlik faaliyetleri içinde yer aldıkları anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Milli Türk Talebe Birliği, Necip Fazıl Kısakürek, Öğrenci Hareketleri, Gençlik, Recep Tayyip Erdoğan.

---

* Karabük Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 10/11/2021 Tarih ve 2021/10-13 Sayılı Kararı ile etik kurallara uygunluğu kabul edilmiştir.

National Turkish Students' Union: A Student Movement and Necip Fazıl Kısakurek

Abstract

The National Turkish Students' Union (MTTB) is a student association established during the First World War. In the Republic of Turkey, which was established after the collapse of the Ottoman Empire, it continued to exist until 1980, although it was interrupted at various times during turbulent periods, especially in the coup processes. Like many other political and civil organizations, the Union was closed in the September 12 military coup, and it was reactivated in 2006. The National Turkish Student Union is remarkable in that it is a student and youth movement for over a century. In particular, the students of Darülfünun tried to take part in every field of homeland defense with nationalistic feelings during both the First World War and the War of Independence. The organization, which has come to the fore with its nationalist structure since its establishment, has been on the right wing of the right-left conflict since the mid-1960s; has taken place by shifting to the conservative-sacredist line. In its history that left behind a century, it is seen that the organization is not just a student movement, but a youth movement with broad participation. One of the most striking aspects of the society is its institutional structure, which is determined by elections. This student and youth organization was interested in education, cultural activities, sports activities as well as political issues. In some periods, although the opposite was true, they mostly kept in close contact with the state administrators. In the process where the left-right conflict turns into a communism-anticommunism conflict, it is seen that the MTTB came to the fore with its anticommunist discourse. Another prominent feature is that this conflict remains on the intellectual plane and efforts are made not to turn into actual conflict and violence. One of the leading intellectuals for the intellectual development of the students by the organization; university teacher, writer, artist, etc. Although many people tried to benefit from it, Necip Fazıl Kısakürek, whom they called "the master", has been identified with the National Turkish Student Union since the mid-1960s. It is understood that many politicians and bureaucrats, especially President Recep Tayyip Erdoğan, took part in the activities of the Union during their student years.

Keywords: National Turkish Students' Union, Necip Fazıl Kısakürek, Student Movements, Youth, Recep Tayyip Erdoğan.

1. Giriş

Gençlik, toplumda meydana gelen sorunlara en çok duyarlılık gösteren kesimdir. Toplumun içerisinde gelişen sorunları araştırıp, onlara çözüm önerileri üretirken gençliğin araştırılıp incelenmesi göz ardı edilmemelidir. Çünkü yaşam hızla akıp giderken bu hızla en fazla ayak uydurabilenler genç kuşaklardır.¹

Osmanlı Devleti'nin son asrının siyasi ve kültürel gelişmelerini bir yönüyle gençlik hareketleri olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Avrupalıların Jön (Genç) Türkler dedikleri Yeni Osmanlılar bir gençlik hareketi olarak hantal ve hastalıklı olarak gördükleri sistemi yenilemek ve devletin güçlenmesini sağlamak niyetindeydiler. II. Abdülhamit döneminde açılan modern okullarda, askeri harbiye ve tıbbiye başta olmak üzere vatansever öğrenciler yetiştirilmiş, bu genç kuşak Meşrutiyet ihtilallerinin ardından Trablusgarp'tan Balkan Savaşlarına, Büyük Harpten Kurtuluş Savaşına kadar vatan savunmasında en ön cephede yer almıştır. Milli Mücadeleyi başat unsur olarak sürdüren Jön Türk/ İttihat ve Terakki kökenli vatanseverler yeni/genç bir devlet kurmayı başarmışlardır.

Bu sürecin önemli bir parçası olan Türk Ocakları Cumhuriyetin ilk yıllarında varlığını sürdürse de 1935'te kapatılmış, işlevini yeni rejimin gereklerine uygun biçimde Halkevlerine bırakmıştır. Türk Ocakları gibi, İhtiyar Subaylar Cemiyeti, Talebe Birlikleri, Türk Kadınlar Birliği, Muallimler Birliği, Gazeteciler Cemiyeti gibi pek çok dernek kapatılmış ya da devlet kontrolüne alınmıştır.² Tek parti döneminin uygulamaları içinde benimsenmiş olan monofonik yapı, İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte demokrasiye geçişle birlikte tekrar canlanmış ve farklı görüşlerin ifade alanı bulmasının önü açılmıştır. Siyasi partiler, kendi gençlik teşkilatlarını kurarak, genç kuşakları siyasete hazırlama yolunu seçmişlerdir. CHP tarafından 1953'te Gençlik Ocağı açılırken, iktidardaki Demokrat Parti, 1954'te Genç Demokratlar teşkilatını kurmuştur.³

2. Gençlik ve Öğrenci Hareketleri

Gençlik hareketleri denildiğinde ilk akla gelen şüphesiz, 1968 hareketidir. Öyle ki dünyanın pek çok yerinde toplumların tüm kesimlerini siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerden etkilemiştir. Kısa sürede Avrupa'ya da yayılan hareket 1965'te Amerika'da siyahilerin sivil haklar mücadelesiyle başlamıştır.

¹ Feryat Bulut, "68 Kuşağı Gençlik Olaylarının Uluslararası Boyutu ve Türkiye'de 68 Kuşağına Göre Atatürk ve Atatürkçülük Anlayışı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt X, Sayı 23, Güz 2011, s. 124.

² Tahir Kodal, "Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları", *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 52, Erzurum 2014, s. 312.

³ Erkan Çav, Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Değişen Gençlik Hareketleri ve Milli Türk Talebe Birliği Deneyimi (1916-1980), *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2010, s. 192.

Vietnam Savaşı ile dünyanın çeşitli coğrafyalarında etkisini arttırmış ve siyasi ve sosyal değişim talepleri gençlik eylemlerine dönüşmüştür. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de etkili olmuş fakat Avrupa’dakinden daha farklı slogan ve talepleri içermiştir.⁴

Türkiye’de genel olarak sol siyasi çevrelerin savunduğu komünizm ile sağ siyasi cenahın benimsediği antikomünizm, bir yönüyle Tanzimat’tan Cumhuriyet’e şekillenen iki ana akımın mücadelesi niteliğinde gerçekleşmiştir denilebilir. *“Batıcı-medeniyetçi-laik-sol akım daha çok sol siyasal görüşlere göndermeleri olan elitist ve jakoben bir genel görünüm arz ederken, bunun karşısında ise Doğucu-İslamcı-Türkçü/milliyetçi akım daha çok dini, milli ve geleneksel değerlere ve popülist sağ siyasal görüşlere daha yakın durmuştur. Komünizm ve antikomünizm mücadelesi, bu iki ana siyasi ve düşünsel akımın yaşadığı ideolojik kavgaların 1945 sonrası ortaya çıkan siyasi, sosyal ve ekonomik önceliklerin ve diri tutulan ‘yok olma’, ‘bölünme’ gibi korkuların aldığı yeni boyut olarak da okunabilir.”*⁵ Gençlik hareketlerinin de bu ana eksen etrafında şekillendiği söylenebilir. Gençlik hareketleri içerisinde en önemlileri ise özellikle üniversite öğrencilerinin yer aldığı öğrenci hareketleridir.

1968 yılından itibaren üniversite boykotları ve işgalleri ile ülke gündemini meşgul eden üniversite öğrencileri arasında yükseköğretim sisteminin çarpıklığının sebebi olarak ülke rejiminin değiştirilmesi fikri yaygınlık kazanmıştır. Dünyada yükselen sosyalist dalganın Türkiye’ye de uğramasıyla beraber, sosyalizme sempati duyan ve ülke yönetiminin değişmesini isteyen öğrenciler, çeşitli silahlı örgüt şemsiyesi altında gerilla mücadelesini kendilerine yöntem olarak seçmişlerdir. Bu süreçte artan kaotik ortamın bir türlü düzelmemesinin nedeni olarak görülen Süleyman Demirel hükümeti 12 Mart Muhtırası ile yönetimden uzaklaştırılarak yerine Nihat Erim başkanlığında teknokratlar hükümeti kurdurulmuştur. Yeni yönetimin ilk icraatlarından biri Sıkıyönetim Komutanlığı’nın 27 Nisan 1971 tarihli bildirisi ile Ülkü Ocakları Derneği, Dev-Genç, 2 Aralık 1972 günü kabul edilen yeni Dernekler Kanunu ile de MTTB ile birlikte üniversitelerdeki dernekler kapatılmıştır. Mahir Çayan ve arkadaşlarının ölümleriyle THKP-C, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının infazlarıyla da THKO örgütü gibi öğrenci örgütlerinin başı çektiği öğrenci hareketleri, 1974 yılında çıkan Af Kanunu’na kadar sessiz bir döneme girmek zorunda kalmışlardır.⁶

Öğrenci hareketleri her ne kadar 1968 hareketi olarak popülerlik kazanmışsa da öncesinde ve hatta tek parti döneminde de etkili oldukları dönemler olduğu görülmektedir. Öyle ki 1960 askeri darbesine giden süreçte 28-29 Nisan öğrenci olayları son derece etkili olmuştur. Özellikle üniversite

⁴ Bulut, agm., s. 125.

⁵ Ertuğrul Meşe, *Komünizmle Mücadele Dernekleri*, İletişim Yayınları, İstanbul 2017, s. 271-272.

⁶ Sefa Salih Aydemir, “12 Mart 1971 Askeri Muhtırasına Giden Süreçte Üniversite Olayları”, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, Cilt III, Sayı 5, Temmuz 2014, s. 50.

öğrencilerinin protestolarında⁷ Ordu, öğrencilerin yanında ve iktidarın karşısında yer almıştır. İstanbul'da başlayıp Ankara ve Anadolu'nun diğer şehirlerine yayılan gösterilere üniversite öğrencilerinin yanında askeri okul öğrencileri de katılmış ve 'Ordu millet el ele', 'Ordu gençlik el ele' sloganları atılmıştır. Sigara paketlerine amblem yapılacak kadar benimsenmiştir.⁸

4 Aralık 1945'teki Tan Matbaasının basılmasıyla⁹ başlayan öğrenci hareketi ise komünizm karşıtı bir içeriğe sahiptir. Hüseyin Cahit Yalçın'ın Tanin Gazetesinde yayınladığı 'Kalkın Ehl-i Vatan' yazısı gençliğe büyük heyecan vermiş, gazete kopyası kesilerek üniversitenin çeşitli yerlerine yapıştırılmıştı. Yazı önünde biriken gençler miting için hareketlenmeye başladılar çünkü miting bir gece önce kararlaştırılmış fakat izin verilmeyeceği gerekçesiyle alınmamıştı. Halk, liseli gençler ve sonradan duyup gelen üniversiteli öğrencilerin de

⁷ Bu süreçte üniversite öğrencilerinin tamamının Ordu yanında ve Demokrat Parti karşısında olduğunu söylemek doğru olmaz. Öğrencilerin bir kısmının Başbakan Adnan Menderes ile samimi bir iletişim kurmak istedikleri anlaşılmaktadır.

"Sayın Adnan Menderes

Başbakan

Türkiye Milli Talebe Federasyonu Türkiye'de ilk defa olarak bir enternasyonal tiyatro festivali hazırlanmış bulunmaktadır.

Bu kültür hareketi ile üniversiteli arkadaşlarımız ve halkımıza hizmet ettiğimize inanıyoruz.

13 Kasım Salı günü saat 21 de Şan sinemasında yapılacak olan açılışa huzurunuzla şeref vermenizi saygılarımızla rica ederiz.

Genel Başkan adına Hüsamettin Canöztürk", Bkz., Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 30.1.0.0.20.116.9. Örnektekine benzer pek çok telgrafa rastlanmıştır.

⁸ Firdes Temizgüney, "1960 Darbesine Giden Süreçte Önemli Bir Kesit: İstanbul Öğrenci Olayları", Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, Yıl XIV, Sayı 27, Bahar 2018, s. 207.

⁹ 1945 yılının sonunda çıkan Görüşler dergisinin ilk sayısı bomba etkisi yarattığını söyler. 'Zincirli Hürriyet' başlığı altındaki yazıda tek parti uygulamalarının kötülükleri anlatılmış ve halk tarafından çok büyük bir ilgiyle karşılanmışken Cumhurbaşkanı İnönü ve Başbakan Saraçoğlu'nu rahatsız etmişti. Ertesi gün Tanin Gazetesinde Hüseyin Cahit Yalçın, yazısında Tan Gazetesini komünistlikle suçlamış ve halkı matbaayı yıkmaya çağırmıştı. Zekeriya Sertel, o sabah erken saatlerde üniversiteli gençlerden birinin kendisini telefonla arayarak bir kısım gençlerin matbaayı basacağını haber verdiğini belirtir. "4 Aralık 1945 gününün sabahı üniversiteli faşist gençler, ellerinde önceden hazırladıkları baltalar, balyozlar ve kırmızı mürekkep şişeleriyle matbaaya saldırdılar. Orada bekleyen polisler olupbitene seyirci kaldılar. Görevlerini yapmaya kalkmadılar. Göstericiler, baltalarla matbaa kapısını kırıp içeri girdiler. Makineleri balyozlarla kırdılar. Binanın camlarını indirdiler. İçindeki eşyayı kırıp döktüler. Elleri ne geçtiyse yakıp yıktılar... Bütün bunlar polisin gözü önünde oluyordu. Göstericiler bizi bulamayınca vahşi naralarla yollara düştüler. Beyoğlu yakasına geçtiler, orada Sabahattin Ali ile Cami Baykurt'un çıkardığı La Turquie gazetesinin matbaasına gittiler. Orasını da kırıp döktükten sonra vapurla Kadıköy'e geçip bizi evimizde basmaya teşebbüs ettiler." Sertel, durumu önceden haber verdiği Vali'nin tedbir almadığını, evlerinin dahi güvende olmayıp komşulardan birine sığındıklarını söylerken şöyle devam eder: "Hükümet, olaydan önce olduğu gibi, olaydan sonra da bu cinayeti işleyenlere karşı hiçbir harekette bulunmadı. Güpegündüz bir matbaayı yıkan bu faşist gençlerden hiç kimse tutuklanıp mahkemeye verilmedi. Bu işin İnönü'nün bilgisi içinde, Saraçoğlu'nun verdiği emir üzerine polis tarafından tertiplenip yürütüldüğüne şüphe yoktu. Gösteri yapan ve matbaaya saldıran gençler arasında birçok sivil polis vardı. Saldırısı asıl bunlar yönetiyordu. Gösteriye katılan gençler de yalnız üniversitedeki gerici ve faşist unsurlardı. O vakit üniversite gençleri iki kümeye ayrılmıştı. Bir yanda faşistler, öte yanda ilerici gençler toplanmıştı. Hükümet ve polisi bu işte gerici ve faşist gençleri bir alet olarak kullanmıştı.", Bkz., Zekeriya Sertel, Hatırladıklarım, Remzi Kitabevi, İstanbul 2001, s. 229-231.

katılıyla sayı 20.000'lere ulaşmıştı. Cağaloğlu'na gelindiğinde Vatan Gazetesine doğru yürünmek istenmiş fakat bu sırada Muharrem Ergin adlı bir üniversiteli öğrencinin 'Arkadaşlar, Vatan Gazetesi bizim için asıl tehlike değildir, biz Tan Gazetesini protesto etmek için toplandık, Tan'a doğru yürüyalım' deyince kalabalık yönünü Tan'a çevirmiştir. Tan Gazetesinin önüne gelindiğinde levha sökülmiş, kapalı olan kapılar kırılmış ve idarehane kısa sürede tahrip edilmiştir. Heyecanlı gençlere polis bir şey yapamıyordu. Tan Gazetesinden sonra Eminönü'ne doğru yürüyüşe geçen gençlere 200 civarındaki polis bir şey yapamayınca köprüyü açtılar. Bütün Beyoğlu Caddesi muazzam bir genç kalabalıkla dolmuştu. Taksim'e ulaşan gençler burada İstiklal Marşını okudular. Abidenin yanında bir genç 'Bu miting hiçbir tahrikin mahsulü değildir. Eğer bir muharrik varsa o da, uzun zamandan beri Türk birliğini bozmaya çalışan, Türk şehitlerine, Türk tarihine, Türk vatanperverliğine hakaret eden ve başka devletlerin menfaatlerine hizmet eden neşriyatı yapanlardır' dedikten sonra 'Kahrolsun Komünistler, Yaşasın Türk Milleti' sloganlarıyla İstiklal Caddesinden geri dönmüşlerdir. Galatasaray'da polis, jandarma, atlı birliklerle ve yüzlerce emniyet görevlisiyle Komünist Yeni Dünya Gazetesinin tahrip edilmemesi için önlem almışsa da polis kordonunu yaran gençler Latürki ve Yeni Dünya matbaa ve idarehanelerini de tahrip etmiş, sol içerikli yayınlar satan bazı dükkanlar da tahrip edilmiştir. Akşam Gazetesinin o saatlerde çıkan sayısını beğenmeyen ve küçümseyici ifadeleri Akşam Gazetesi matbaasına giderek aleyhte tezahürat yaptıktan sonra özür dilenmesini sağlamışlar, ardından Necip Fazıl'ın Büyük Doğu'su önüne giderek onun lehine tezahürat yapmışlardır.¹⁰

Birkaç yıl sonra gerçekleşen öğrenci eylemlerinden biri de anti-komünist niteliktedir. Dönemin Ankara Valisi İzzettin Çağpar'ın İçişleri Bakanlığına verdiği bilgiye göre, Ankara Üniversitesi Hukuk, Tıp, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakülteleri ile Ziraat, Orman, Veteriner Fakülteleri ve Siyasal Bilgilere mensup öğrencilerin katılımıyla 26 Aralık 1947 günü saat 14.30'da İstiklal Marşı şairi Mehmet Akif'in ölümünün yıldönümü dolayısıyla Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi konferans salonunda yapılan anma töreninde bu toplantıdan istifade ederek bir eylem planlanmıştır. Öteden beri solculara karşı besledikleri infialin ve dünkü Ulus gazetesinde Anadolu ajansı özel muhabirinin Sofya'dan bildirdiği bilgiye atfen Bulgar Başbakanı Georgi Dimitrov tarafından Bulgar Gençlik Kongresinde söylenen nutkun özellikle "Atina ve Ankara'da" öğütler ve onlara ilham verenler Bulgar gençliğini vatan hürriyetini bütün kuvvetiyle ve kanlarının son damlasına kadar savunacaklarını iyi bilmelidirler, şeklinde gençliğe ve bir yıla yakın bir zamandan beri Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesinde komünist düşünceli profesör ve doçentler hakkında senato tarafından ihraç kararı verilmemiş olmasının ve bazı İstanbul gazetelerinde Milli Eğitim Bakanlığı binasının komünistler tarafından sabotaj ile yakılmış olduğuna dair

¹⁰ Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s. 26-28.

yazılan yazıların etkisiyle komünizme karşı bir gösteri ve senatoya da protesto mahiyetinde olmak üzere 27.12.1947 günü saat 9.30'da bir miting yapmayı kararlaştırdıkları haber alınmıştır. Vali, Ulus meydanına gelen ve komünizm aleyhinde sloganlar atan öğrencilerin yolda birikmiş halk tarafından coşkun bir şekilde karşılandığını belirtmiştir. Ancak, miting süresince öğrencileri Sovyet Elçiliğine ait 331, 332 plaka sayılı otomobillerle ticaret mümessilliğine ait 337 plaka sayılı otomobilin izledikleri görülmüş ve içindekileri de elçilik ataşesi Boris, ikinci kâtip İvan Namof levazım memuru Viktor Goll, Basın ataşesi Aleksî İssailef ve TAS ajansı muhabirleri oldukları tespit edilmiştir.¹¹

3. Milli Türk Talebe Birliği'nin Kuruluşu, Amaçları ve İdeolojisi

İkinci Meşrutiyet döneminde Darülfünun bünyesinde 1910'da Darülfünun Talebe Cemiyeti adı ile kurulan talebe cemiyeti bu hareketin başlangıcı kabul edilebilir. Daha sonraları İttihat ve Terakki Partisi Birinci Dünya Savaşı içindeki zorluklara rağmen felsefi yapılanmasına uygun olarak¹², ileride MTTB'yi meydana getirecek olan oluşumun Talebe Cemiyetleri Birliği'nin hayata geçmesini sağlamıştır. *"Kesin tarih bilinmemekle birlikte Darülfünun'daki farklı fakültelere üye öğrencilerin kendi aralarında oluşturdukları cemiyetlerin birleşmesinden oluşan Talebe Cemiyetleri Birliği'nin genel kuruluş tarihi 1916 olarak kabul edilir."* Bu gençler, Birinci Dünya Savaşında vatan savunması fikriyle cephelere koşmuş, Kurtuluş Savaşı sırasında da İzmir'in işgali, İstanbul'un işgali başta olmak üzere düzenledikleri mitinglerle işgali protesto etmişlerdir.¹³

Oldukça zengin bir eylemlilik deneyimine sahip bir gençlik hareketi olan ve Cumhuriyetten önce kurulan MTTB, 1980 tarihinde kapatılmıştır. En uzun soluklu öğrenci hareketi olarak da dikkat çekmiştir. Osmanlı Devleti'nin son yıllarındaki Balkan bozgunu ve Birinci Dünya Savaşı ile güçlenen milliyetçi dalga ile Darülfünun öğrenci tarafından kurulmuşsa da uzun süre etkin bir teşkilat haline gelememiştir. 1933 yılında Tefvik İleri'nin başkanlığı sırasında önemli işler yapılmış -ki Tefvik İleri daha sonra Milli Eğitim Bakanı olacak ve Adnan Menderes ile birlikte Yassıada'da yargılanacaktır- fakat tek parti iktidarı tarafından hoş görülmeyerek kapısına kilit vurulmuştur.¹⁴

¹¹ BCA, 30.1.0.0.65.407.14.

¹² İttihat ve Terakki tarafından Birinci Dünya Savaşı yıllarında oldukça geniş bir gençlik kitlesini askeri bir disiplin altında örgütlemek için "Genç" ve "Dinç" dernekleri ülke çapında teşkilatlandırılmıştır. Tarık Zafer Tunaya, paramiliter gençlik örgütleri olarak adlandırdığı bu cemiyetlerden "Türk Gücü Cemiyeti" ve diğer cemiyetlerle ilgili bilgileri Zafer Toprak'a ait "İttihat ve Terakki'nin Paramiliter Gençlik Örgütleri"nden edindiğini belirtir. Geniş bilgi için Bkz., Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler, İkinci Meşrutiyet Dönemi 1908-1918*, C I, İletişim Yayınları, İstanbul 2009, s. 483-500.

¹³ Çav, *agt.*, s. 96-99.

¹⁴ Serkan Yorgancılar, 1965 Sonrası İslamcı Bir Öğrenci Hareketi Olarak Milli Türk Talebe Birliği, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Ana Bilim Dalı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2006, s. 171.

İstanbul'da kurulan MTTB'nin ilk tüzüğü Genel Kurul tarafından 29 Mart 1949'da kabul edilmiştir. Daha sonraları çeşitli defalar yeniden düzenlenmiştir. Birliği kuruluş, ad ve amacı tüzüğünde şu şekilde belirlenmiştir:

"Madde 1. İstanbul'da "Milli Türk Talebe Birliği" adlı bir Birlik kurulmuştur. Fakülteler ve Yüksek Okullarda kurulmuş veya kurulacak dernekler Birliğe üye olabilir.

(İkinci tüzükte Madde 1: Merkezi İstanbul'da "Milli Türk Talebe Birliği" adlı bir federasyon kurulmuştur.)

Madde 2. Birliğin amacı: Türk gençliğinin aydın temsilcileri olan Yüksek Öğrenim Gençliğinin

(Dördüncü tüzükte: Birliğin amacı Türk gençliğinin aydınları olan yüksek öğretim gençliğinin);

a. Şuurundan ve Memleket gerçeğinden doğmuş Milliyetçi fikirlerin gelişmesini sağlamak,

b. Memleket ve Millet yolunda çalışmayı kutsal bir ödev bilen gençliğin (Dördüncü tüzükte: "yüksek öğrenim gençliğinin") iş birliğini sağlamak,

c. Türklük onurunu (Dördüncü tüzükte: "onurunu" yerine "şuurunu") kökleştirmek ve buna aykırı fikirlerle savaşmak,

ç. Milli Kültürümüzün gelişmesine yardım etmek, (İkinci tüzükte "ç" bendi: Cumhuriyet inkılaplarının ve Milli kültürümüzün gelişmesine ve kökleşmesine yardım etmek)

d. Memleket içi ve dışı geziler tertip edip yurdu ve dış ülkeleri yakından tanımak ve tanıtmak,

e. Yüksek öğrenim gençliğinin maddi, manevi ve bilhassa fikri ihtiyaçlarını karşılamak,

f. Talebe haklarının tanınmasını ve korunmasını sağlamak,

g. Öğretim üyeleri ve öğrenciler arasındaki bağları devam ettirmek ve sıklaştırmak,

h. Dış ülkeler Yüksek Öğrenim gençleri ile münasebetler kurmaktır."¹⁵

Birlik, ilk yıllarında özellikle taşradan büyük şehirlere gelen öğrencilere yardım işlevini görecektir. Bir mekanizma oluşturmuş iken sonraları pragmatik yapıdan ideolojik yapıya bürünmeye başlamıştır. "Özellikle 1930'lu yıllarda taşralı gençlerin muhafazakarlığını katı ve aksiyoner bir milliyetçilikle yıkarak böylece rejimle uyumlu bir nesil yetiştirme arzusunda idi. Birliğin kuruluşundan kapanışına değin devletle kurduğu yakın ilişkinin bu kabule dayandığı düşünülebilir. Bu bağlamda MTTB'yi salt milliyetçi reflekslerle tanımlamak eksik olacaktır. MTTB ideolojisinde milliyetçiliğin¹⁶ ciddi bir yeri vardır ancak Türk milliyetçiliğinin değişen biçimleri MTTB gençliğinin fikir dünyasında ortaya çıkmıştır."¹⁷

¹⁵Çav, *agt.*, s. 674.

¹⁶ Örneğin 1930'lı yıllardaki milliyetçilik anlayışına örnek olması açısından Çanakkale Şehitleri için bir anıt yapılması amacı çerçevesindeki girişimi zikredilebilir. Çanakkale Şehitleri adına bir abide

Başlangıçta MTTB milliyetçiliğinin, Ziya Gökalp milliyetçiliği olduğu söylenebilir. Savundukları 'milli seciye, kültür birliği, kan ve ülkü birliği'¹⁸ kavramları Gökalp'e aittir.¹⁹ Fakat MTTB'nin fikri altyapısının Türk siyasal yaşamındaki değişikliklerle doğru orantılı olarak sürekli değiştiği söylenebilir. MTTB, genç Cumhuriyetin milliyetçi tezlerinin topluma aktarılmasında rol oynamıştır. Kuruluşundan 1960 askeri darbesine kadar ulusalcı/milliyetçi²⁰ çizgide hareket eden örgüt, darbe sonrasında Ordu-millet el ele kampanyaları düzenleyecek kadar askeri yönetimin yanında yer almıştır. Başkanları Rasim Cinisli ve İsmail Kahraman dönemlerinde ise muhafazakâr yapıya bürünmüştür. 1965'te Rasim Cinisli'nin Genel Başkan seçilmesiyle (18 Mart 1965- 28 Kasım 1966) Birlik, üniversite öğrencileri arasındaki siyasi tartışma ve kutuplaşmada sağ kutupta yerini almıştır. Bu dönemdeki milliyetçilik söylemleri kuruluş dönemindeki milliyetçilik anlayışı ile karşılaştırıldığında yoğun İslami içeriğe büründüğü anlaşılmaktadır. Özellikle Yüksel Çengel

---

yapılması için Milli Türk Talebe Birliği tarafından iki yılda 50 bin liralık iane toplanmasına izin istenildiği İstanbul Valiliğinden bildirilerek izin verilip verilmeyeceği sorulmuştur. Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, bunun uygun olmayacağını bildirmiştir: Bugünkü gereksinimlere göre tanzim edilmiş olan "cem'i ianat nizamnamesi"nde bu olaya tamamen uygun bir açıklık olmamakla birlikte Çanakkale Şehitlerine bir abide inşası için iki yılda 50 bin liralık yardım toplama talebinde bulunan Türk talebe birliğinin bu girişimi Vilayet sınırını aşacağından suiistimallerin önlenmesi için nizamnamenin 24,25 ve 26. maddeleri gereğince önlemlerin alınması tazyidatın yapılması zor görülmesine ve talebe birliklerinin teşekkül amaçlarına bu denli işlerin ayrık düşeceği dolayısıyla, esasen memleket işi olan böyle bir girişimi özel teşekküllerden çok Milli Savunma Bakanlığının himaye ve kontrolü altında gerçekleştirilmesi uygun olacağından izin verilmesinin uygun olmayacağı bildirilmiştir. Bkz., BCA, 30.10.0.0.213.446.3.

¹⁷ Onur Türkölmez, Türkiye'de Dindar Milliyetçiliği'nin Oluşum Süreci: Milli Türk Talebe Birliği Örneği, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2014, s. 34.

¹⁸ Orhan Türkdoğan'a göre, "Gökalp sosyolojisinde milli kültür veya hâkim kültür halkın meydana getirdiği değerler sisteminden ibarettir ve temelinde halk vardır. Günümüz sosyolojisi açısından bu kavram çifti değerlendirilirse, milli kültür, umumiyetle, şehir halkının orta tabakası ile kasaba ve köyde yaşayan ve hukuki bakımdan eşit hakka sahip halk kitlesinin düşünme, duyma ve faaliyet tarzlarının şekillendirdiği vasati kültürü teşkil eder." Gökalp'in sosyolojik yaklaşımı, milliyet duygusunu politik amaçlardan uzaklaştırmak suretiyle milli yapının oluşturulmasında bir nevi çimento görevini yüklemiş, devletin varoluş felsefesi haline getirmiştir. Çağımızda bazı İslâm modernistleri ile Muhammet İkbâl'in 'önce milli devletler sonra İslâm birliği' şeklinde ileri sürdükleri fikirlerinde Gökalpçi düşünce anlayışının yansımaları şaşkırtıcı değildir. Bkz., *Millî Kültür Modernleşme ve İslâm*, Birleşik Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 1996, s. 17, 313-314.

¹⁹ Doğan Duman- Serkan Yorgancılar, *Türkçülükten İslâmcılığa Milli Türk Talebe Birliği*, Vadi Yayınları, Ankara 2007, s. 38.

²⁰ İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği tarafından Başbakan Adnan Menderes'e gönderilen 25 Şubat 1952 tarihli mektupla Türk milliyetçiliği hakkındaki fikirleri sorulmuş, doğru yolda olup olmadıkları öğrenilmek istenmiştir;

"Sayın Adnan Menderes, Başbakan,

Her meselede olduğu gibi, bu meselede de büyüklerin fikirlerini almayı vazife bilen idare heyetimiz, aşağıdaki soruların cevaplarıyla en büyük davamızın bir tarafını ortaya koymuş olacaktır.

Cevaplarınızı bekler bu vesile ile hürmetlerimin kabulünü istirham ederim.

1. Türk milliyetçiliğini nasıl tarif edersiniz?

2. Bir Türk milliyetçisinde aradığınız vasıflar nelerdir?

Komünizm ve İrtica ile Mücadele Kolu Başkanı Haşmet Sezgin.", Bkz., BCA, 30.1.0.0.18.102.13.

döneminde Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) ile başlayan yakınlaşma II. Başkan Ulusu döneminde, 10 Kasım'da MTTB'nin afişlerinin TMTF tarafından sökülmesiyle oldukça gerginleşmiş ve Birlik öğrencilerinin sert tepkisine neden olmuştur. Böylece iki öğrenci örgütü arasındaki ittifak sonlanmıştır. 10 Ocak 1965 tarihindeki Türkiye İşçi Partisi (TİP) Kongresinin MTTB binasında yapılması ile başlayan olaylar Birlik tarihinde unutulmayacaklar arasında olup Yüksel Çengel'i koltuğundan etmiştir. 700 kişiden oluşan öğrenci topluluğu olayı duyduklarında Kongreyi basmış ve TİP bayraklarını indirmişlerdir. 1967 yılında Burhanettin Kayhan'ın Genel Başkan seçilmesiyle İslâmcı çizgi güçlenmiştir.²¹

Bir öğrenci hareketi olarak MTTB'nin en dikkat çekici özelliği, 1970-80 yılları arasında Türkiye'de yaşanan ve binlerce insanın ölümüne sebep olan sağcı-solcu çatışmalarında diğerlerine göre daha ılımlı hareket etmesi ve şiddetten uzak durma çabasıydı. Birliğin bu politikası bir süre sonra İslâmcı öğrencilerin rahatsızlığına ve MTTB'yi terk ederek yeni bir teşkilatı, "Akıncılar"ı kurmalarına yol açmıştır.²²

Bu dönemde Türkiye komünizm karşıtı örgütlenmelerin²³ de ortaya çıktığı ve etkinliğini arttırmaya başladığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Sürece daha çok fikri olarak katılan ve çıkarılan yayınlarla komünizmle mücadeleyi destekleyen Peyami Safa, Necip Fazıl Kısakürek, İbrahim Kafesoğlu, İlhan Darendelioğlu²⁴, Mümtaz Turhan, Ahmet Kabaklı, Mehmet Kaplan, Nurettin Topçu, Nihal Atsız, Osman Yüksel Serdengeçti, Fethi Tevetoğlu, Osman Turan, Remzi Oğuz Arık, Galip Erdem, Nihat Sami Banarlı, Mahir İz, Oktay Aslanapa, Erol Güngör, Bekir Berk, Said Bilgiç gibi isimler göze çarpmaktadır. Bu kişiler arasında Osman Yüksel Serdengeçti, Necip Fazıl Kısakürek, İlhan Darendelioğlu vb. gibi isimlerin fikri olarak belirgin bir biçimde reaksiyoner yönü ağır basan anti-komünist kişilikler olduğu söylenebilir. Diğer yandan Osman Turan, Mümtaz Turhan, Erol Güngör, Nurettin Topçu, Mehmet Kaplan, Ahmet Kabaklı vb. gibi isimler de daha çok akademik yönü ağır basan yayınlarla komünizmle

²¹ Yorgancılar, *agt.*, s. 1, 171.

²² *agt.*, s. 172.

²³ 1966 yılında Türkiye Komünizmle Mücadele Genel Başkanının, Devlet Bakanını İzmir'de düzenlenecek olan kongreye daveti:

"Sayın Cihat Bilgehan Devlet Bakanı Ankara,

Başta komünizm olmak üzere Türk hars ve mukaddesatına aykırı fikir ve cereyanlarla mücadelenin bencillikten uzak feragatli mensupları sizleri 23 Nisan'da toplanacak Üçüncü Büyük Kurultaya davet ederler. Saygılarımızla...

Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkan Vekili Burhanettin Semerkantlı", Bkz., BCA, 30.1.0.0.55.333.3.

²⁴ Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı İlhan Darendelioğlu başkanlığındaki toplantılara katılmış olan Orhan Uysal, ilginç bilgiler vermiştir. Buna göre; *"Bir akşam Darendelioğlu toplantı yaptı. Rusya'dan haberler gösterdi. Ben de kendisine bir gazete haberini gösterdim. Şevket Eygi, Kadıköy'de bir diskotekte Kuran yırtıldı haberini yazmıştı. Bununla ilgili bir sözünüz yok mu? diye sorduğumda 'Bu bizim işimiz değil' dedi. Ben de buna kızdım ve çıkıp gittim. Vatan millet meselesi bitmiş diye düşündüm."*, Bkz., Orhan Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakkale.

mücadele sürecine katkıda bulunmuşlardır. Türkiye’de komünizmle mücadele için kurulan bütün çeşitli oluşumlara, derneklere vb. destek vermiş ve bunların güçlenmesi için yazılarıyla, konferanslarıyla vb. olduğu kadar direkt olarak eylemleriyle de yardımcı olmuşlardır.²⁵

“O yıllarda Marmara Kiraathanesi bir halk akademisi gibiydi. Daha önceleri Beyazıt Camii’nin yanında, sahaflar çarşısının bitişiğinde yapılan meşhur Küllük sohbetleri, Çınaraltı’ndan buraya taşınmıştı. Marmara Kiraathanesi Çınaraltı gibi İstanbul Üniversitesi’ne yakındı. Üniversite öğretim üyeleri ve meraklı öğrencilerin uğrak yeri olmuştu. Belli masaların değişmeyen müşterileri vardı. Kendi aralarında yaptıkları sohbetler akademik ve tarihi içerikli olurdu. Bazen iddialaşmaların ateşi yükselir, çakışan tezler gelecek sohbetin gündemini belirlerdi. Aynı zamanda halkın, esnafın rahatlıkla girip çıktığı bir noktadaydı Marmara Kiraathanesi. Buraya, halkın irfanı ile ilmin buluştuğu yer diyebiliriz. Çekici, cezbedici bir ortamı vardı. Bir profesörle bir işportacının aynı konuda, aynı seviyede sohbet ettiğini görebilirdiniz. Ve bu sohbeti merakla izleyen katılımcılar da olurdu. İsteyen istediği soruyu sorabilir, sohbeta katılabilirdi.

Şair Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu Hoca, yazar Osman Yüksel Serdengeçti, şair Arif Nihat Asya, Cerrahi şeyhi Muzaffer Ozak gibi fikir ve düşünce üstatları Marmara Kiraathanesi’nde renkli sohbetler yaparlardı.”²⁶

MTTB’nin 1965-66 yıllarında Genel Başkanlığını yapan Rasim Cinisli’ye göre komünizme karşı toplumda topyekûn bir bilinçlendirme gerekiyordu. *“İşimiz bir hayli zordu. Çünkü komünistler bir yandan basını bir yandan da üniversiteleri etkilemişlerdi. Bize göre tepyekûn bilinç uyandırabilmek için büyük mitingler düzenlemek gerekiyordu. 20 Mart 1966’da İstanbul’da düzenlediğimiz ‘Komünizmi Tel’in ve Gafletten Uyanma Mitingi’ o güne kadar Türkiye’nin gördüğü en kalabalık mitinglerden biri oldu. İnsanlar bir sel gibi Beyazıt Meydanı’ndan Sirkeci, Karaköy ve Dolmabahçe yoluyla Taksim’e yürüdü. Bu mitingi, Türk-İş başta olmak üzere sendikalar, talebe birlikleri, vakıflar, Dış Türklere ait dernekler, sivil toplum kuruluşları ve benzeri 113 teşkilatla birlikte yaptık.*

Emniyet yetkililerinin bana verdiği bilgiye göre Taksim Meydanında 200 bin kişi toplanmıştı.”²⁷ Uysal, Cinisli’nin öğrenci olmayanların MTTB’ne girmesini istemediğini belirtir: “Dışardan bu işi destekleyenler milliyetçi gençlik adı altında giriyordu. Mesela bizler hüviyetimizi gizliyorduk. Gençtik, heyecanlıydık, kimse bizi durduramıyordu. Komünizmle Mücadele Derneği ise öyle değildi. Oraya girmek için talebe olmak gerekmiyordu.”²⁸

²⁵ Ertuğrul Meşe, Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2013, s. 101-102.

²⁶ Rasim Cinisli, Bir Devrin Hafızası, Doğan Kitap, İstanbul 2017, s. 88-89.

²⁷ age., s. 206-207.

²⁸ Orhan Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakale.

4. Milli Türk Talebe Birliği'nde Gerçekleştirilen Faaliyetler

Milli Türk Talebe Birliğinin faaliyet raporları esas alınarak özellikle kültürel ve siyasi panoramasına dair fikir edinmek mümkün olmaktadır. Dönem olarak özellikle öğrenci hareketlerinin ve MTTB gençlik hareketinin yoğunlaştığı 1960'lı yıllardan 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile kapatılmasına kadar geçen sürede örgütün yapısı ve çalışmalarının ana hatlarına değinilmiştir.

48. Dönem Faaliyetleri (1967-1969):

Şahlanış Mitingi, Anma Günleri, Konferans ve Diğer Faaliyetler:

Şahlanış mitingleri Çetin Altan'ın Meclis kürsüsünden "Moskova'ya kaçan komünist vatan haini Nazım Hikmetoviç Verzanski"²⁹yi överek onun vatan şairi olduğunu söylemesiyle başlamıştır. Bunun üzerine aşırı solcu mihraklar, oluşumlar, TİP Taksim'de 'Uyanış' ismi verilen bir miting düzenlemişlerdir. "İşte bu mitingde, artık sabır duvarını aşan gençlik, işçisiyle, köylüsüyle, esnafıyla, halk, sayıları çok az olan mitingci solcuların üzerine yürümüş ve müessif hadiseler güçlkle önlenmişti." Genel Merkez, İsmail Kahraman Başkanlığında yapılan 28 Şubat 1968 tarihli basın toplantısında, ülkede komünizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı ve rejimi tehdit etmeye yönelik olduğu bu faaliyetlerin içinde olanların vatan haini oldukları ve Türk parlamentosuna dahi sızdıkları belirtilerek bütün vatandaşların anti- komünist bir cephe birliği içinde ve rejime bağlı oldukları belirtilmiştir. Bu fikir yoksunlarına son fikri ikazın yapılacağı ve 3 Mart 1968'de Taksim Meydanında milliyetçi, mukaddesatçı ve anti- komünist bütün örgütler bu mitinge katılarak "Türkün şahlanışını" göstereceklerini belirtmişler ve "Zafer İnananlarıdır" sözüyle tamamlamışlardır.³⁰

120 teşekkülün katıldığı mitingde İsmail Kahraman'ın konuşmasından sonra Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkanı Doç. Dr. Saffet Solak, Esnaf ve Sanatkârlar Derneği adına Memduh Üreyen, Metal- İş Federasyonu Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir, *Necip Fazıl Kısakürek*, Türkiye Birleşik Gıda İşçileri Sendikası Başkanı Ahmet Muşlu ve Avukat Fazlı Akkaya konuşmuşlar yapmışlardır. Şahlanış miting MTTB Genel Sekreteri Osman Yumak'ın kalabalığa komünizmle mücadele yemini yaptırmasından sonra başladığı heyecan ve vakar içinde bitse de aslında etkileri

²⁹ Pasaportsuz olarak İstanbul'dan Romanya'ya kaçan ve oradan da Moskova'ya giderek memleketi aleyhinde beyanatta bulunduğu ve ardından radyo yayınlarında Türkiye'nin Hükümet şekli ve Hükümet üyeleri aleyhinde geniş propaganda kampanyasına girişerek komünizmi yaymak amacını güden neşriyatıyla Sovyet Hükümetinin verdiği hizmeti gerçekleştirmekte olan meşhur komünist Nazım Hikmet Ran'ın kendisine bu hizmetten vazgeçmesi yolunda yapılacak tebligatın bir yarar sağlamayacağı düşünüldüğünden Türk vatandaşlığından çıkarılması; İçişleri Bakanlığının 25.7.1951 tarih ve 40945 sayılı yazısı üzerine 1312 sayılı kanununun 10. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından 25.7.1951 tarihinde kararlaştırılmıştır, Bkz., BCA, 30.18.1.2.126.56.11.

³⁰ *Milli Türk Talebe Birliği* 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 15 Mart 1967- 28 Nisan 1969, Tan Matbaası, İstanbul 1969, s. 110-112.

sona ermemiş, solcu çevreler endişelerini çeşitli şekillerde dile getirmişlerdir.³¹ Mitinge katılanlardan Orhan Uysal, coşkulu kalabalığın Dolmabahçe Meydanından Taksim'e kadar uzandığını, Mehter Takımının arkasında flama taşıdığını anlatmıştır: *"Öğrenci olmadığımız halde MTTB'nin Şahlanmış Mitinginde flamayı Taksim'e taşıdık. Flamalardan birini ben, diğerini Dağistanlı Kemal diye bir arkadaş taşıdı. Şahlanmış Mitingde özel bir tertip vardı. Polis teşkilatına Ankara'dan destek gelmişti. Bayağı kargaşa olmuştu mitingte. Ayrım Türk bayraklarıyla yapıldı. Sağ kanadı destekleyen herkesin elinde bayrak vardı."*³²

Değerli fikir adamı ve büyük âlim Ali Fuat Başgil'in 17 Nisan 1967'de hayatını kaybetmesi MTTB gençliğinde büyük bir üzüntüye sebep olmuştur. Sağlığında çok sevdiği MTTB, son görevlerini yerine getirmek için cenaze törenini organize etmiş, Hükümet ve Meclis üyeleri, öğretim üyeleri, askerî erkân ve binlerce öğrenci ve halkın katılımıyla cenaze töreni gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 6 Mayıs 1967'de Ali Fuat Başgil adına yapılan anma toplantısında *Necip Fazıl Kısakürek*, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu (gazeteci), Ord. Prof. Dr. Recai Galip Okandan (Hukuk Fakültesi), Prof. Dr. Ahmet Selçuk Özçelik (Hukuk Fakültesi), Prof. Dr. Sabahattin Zaim (İktisat Fakültesi) ve İsmail Kahraman konuşma yapmışlardır. Kahraman, Başgil'in mücadelesinin gençliğe örnek teşkil ettiğini belirtmiştir. 20 Nisan 1969'da da büyük bir kalabalığın katılımıyla Başgil, anılmıştır.³³

29 Nisan 1967'de Milli Eğitim Bakanı eski Kültür Müsteşarı (eski Birlikçilerden) Adnan Ötügen, MTTB konferans salonunda "Türk Dili ve Tahrif Edenler" konulu konferans verdi. Oldukça ilgi gören konferans MTTB Kültür Müdürü Vahab Kaba tarafından düzenlenmiştir. İstanbul'a gelen Filipin Üniversitesinin tek Müslüman profesörü Dr. Edip Sezar Ma'jul, MTTB'nin düzenlediği konferansta "Güneydoğu Asya'da İslâmiyetin Yayılışı ve Bugünkü Durumu" hakkında bilgi verdi. Basında da geniş yankı buldu. 15 Kasım 1967'de Mustafa Yazgan, "İlim ve Ahlak" başlıklı konferans verdi. *"Necip Fazıl Kısakürek, Anadolu'yu kaynatan konferanslarından birini, 'Tarihimizde Sahte Kahramanlar'ı Kültür Müdürlüğümüzün daveti üzerine MTTB salonunda 25 Aralık 1967'de yeniden verdi. Sayısını bilemediğimiz kadar her yaştan dinleyici, üstadın ağzından çıkan her sözü bir şifa şurubu gibi adeta yudumluyordu."*³⁴

Büyük asker Mareşal Fevzi Çakmak ölümünün 17. Yıldönümünde 11 Nisan 1967'de Eyüp'teki mezarı başında anılmış ve o gün MTTB konferans salonunda bir anma günü düzenlenmiştir. Ankara MTTB Başkanlığı da ayrıca bir anma günü tertip etmiştir.

³¹ *age.*, s.117-118.

³² Orhan Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakkale.

³³ *age.*, s. 95-97.

³⁴ *Millî Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu*, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s. 52-53.

Prof. Dr. Ali Fuad Başgil için 6 Mayıs 1967'de MTTB salonunda dualarla biten bir anma töreni düzenlendi. Konuşmacılar şunlardır: İsmail Kahraman, Prof. Dr. S. Selçuk Özçelik, F. Cemal Oğuz Öcal ve *Necip Fazıl Kısakürek*.

Büyük Veli- Şair Mevlâna Celaleddin Rumi'nin 694. ölüm yıldönümü nedeniyle bir anma günü düzenlendi. Her yıl Konya'da yapılan törenlere MTTB, Milliyetçiler Deneğiyle işbirliği yaparak 23 Aralık 1967'de Birlik salonunda hazırladığı töreni İstanbul'a da taşımış oldu. Prof. Dr. A. N. Tarlan, Nihad Sami Banarlı ve Niyazi Özdemir Mevlana'nı çeşitli yönleriyle anlattılar. Şiir ve semalarla sona eren tören, büyük ilgiyle karşılandı ve basında da büyük ilgi gördü. 27 Aralık 1967'de İstiklal Marşı'mızın şairi Mehmet Akif Ersoy, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Prof. Dr. Faruk Timurtaş ve Necmeddin Hacıeminoğlu'nun yaptıkları konuşmalarla anıldı.³⁵

Bu dönemdeki diğer konferanslara göz atmak gerekirse;

İmanlı Gençliğin Sesi. 26.4.1964, Konya. MTTB Genel Başkanı İsmail Kahraman tarafından.

Akabe Meselesi. 8.7.1967, İstanbul. Tahsin Demiray tarafından.

Milliyetçilik ve Komünizm. 13.5.1968, İstanbul. Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu tarafından.

Milliyetçi Gençlik. 16.8.1967, Van. MTTB Genel Başkanı İsmail Kahraman tarafından.

Üniversite Gençliği ve Memleket Meseleleri. 18.8.1967, Erzurum. MTTB Genel Başkanı İsmail Kahraman tarafından.

Gençlik Davaları. 22.8.1967, Trabzon. MTTB Genel Başkanı İsmail Kahraman tarafından.

Meselelerimiz. 23.8.1967, Rize. MTTB Genel Başkanı İsmail Kahraman tarafından.

Endonezya İhtilali ve Sonrası. 9.10.1967, İstanbul. Endonezya Cakarta Üniversitesi eski Rektörü Prof. Dr. Abdulkahhar Müzekker.

Güneydoğu Asya'da İslamiyet'in Yayılışı ve Bugünkü Durumu. 28.10.1967, İstanbul. Filipin Üniversitesi Siyasi ve Felsefi İlimler Kürsüsü Başkanı ve Filipin İslam Kültür Merkezi İdare Heyeti Üyesi Prof. Dr. Adil Majul tarafından.

İlim ve Ahlak. 15.11.1967, İstanbul. Mustafa Yazgan tarafından.

Tarihimizde Sahte Kahramanlar. 25.12.1967, İstanbul. *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından.

Türkiye'de Düzensizlik ve Laiklik Anlayışı. (Diğer bilgiler verilmemiş, muhtemelen *Kısakürek* tarafından).

Tarih Boyunca Gelişimiz. 26.4.1968, İstanbul. *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından.

---

³⁵ *age.*, s. 53.

Türk Dilini Tahrip Edenler. 29.4.1968, İstanbul. Adnan Ötügen tarafından.

Özlediğimiz Neslin Vasıfları. İstanbul. *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından.³⁶

49. Dönem Faaliyetleri (1969-1971):

Kültürel Faaliyetler ve Fetih Mitingi:

Genel Başkan İsmail Kahraman'ın yerine Burhaneddin Kayhan 28 Nisan 1969'da seçilecektir. Fakat seçim işlerinin uzaması ve sonuç alınamaması üzerine 49. Genel Kongre ileri bir tarihe ertelenmiştir ve seçimler yapıncaya kadar geçici bir yönetim belirlenmiştir. Ardından, bu en büyük öğrenci teşkilatında Divanın diğer üyelerinin davetine rağmen Divan Başkanı divan toplantılarına gelmeyince Erman Tuncer, Hüseyin Arı ve Mustafa Ünal'dı 29 Mayıs'ta Fetih mitingi düzenlemişlerdir. Ertesi günü de *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından 'İslam Önünde İdeolojiler Muhasebesi' adlı bir konferans verilmiştir. Aynı gün yani 30 Mayıs 1969'da Divan Başkanı Fethi Erhan'ın İlahiyat Fakültesini kapatmak isteyen, "en hafif tabiri ile hainlere karşı basın toplantısı..." düzenlenmiştir.³⁷

1969-1971 yılları arasında sıkıyönetim zamanlarında ve tatillerde konferans programı olmamıştır:

1.Şehit Mustafa Bilgi ve Cihad: Bakırköy Din Görevlilerinin daveti üzerine Bakırköy Din Görevlileri Kütüphanesinde 5.10.1969'da Genel Başkan Burhaneddin Kayhan tarafından verilmiştir.

2.Alkol Hakkında Bilmediklerimiz: Türk Kızları İlim ve Kültür Kolu tarafından 14.12.1969'da MTTB Konferans salonunda tertip edilmiş, Dr. Asaf Ataseven tarafından hanım dinleyicilere önemli bilgiler verilmiştir.

3.Gençlik Meseleleri: Ortaöğretim komitesi tarafından hazırlanmış, Avukat İhsan Toksarı tarafından 10.1.1970'te MTTB konferans salonunda verilmiştir.

4.Basın: Tercüman Gazetesi yazarı ve milliyetçilerin usta kalemi Ahmet Kabaklı tarafından 30.1.1970 günü MTTB konferans salonunda yalnızca yükseköğrenim öğrencilerine verilmiş, Basının dün ve bugün dünya gazetelerinden örneklerle anlatılmıştır.

5.Batıda İslami Hareket: Kaliforniya Üniversitesinde doktora yapmış Dr. Hamid Algar tarafından 31.1.1970'te MTTB Konferans salonunda verilmiştir.

6.Hukuk Nizamı ve Anarşi: İstanbul Üniversitesi Anayasa Profesörü Selçuk Özçelik'e "komünistler tecavüz etmeye yeltenmişler", bunun üzerine basından

³⁶ Milli Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 15 Mart 1967- 28 Nisan 1969, Tan Matbaası, İstanbul 1969, s. 186-193.

³⁷ Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s. 54-55.

geniş yankı uyandıran bu olay üzerine Özçelik halka anarşizm hakkında konferanslar vereceğini duyurmuş olup MTTB konferans salonunda 7.2.1970 günü konferans vermiştir.

7.Halimizin Muhasebesi: 7.3.1970'te üstad *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından verilmiştir.

8.Çağdaş Medeniyet ve Milliyetçilik: 14.3.1970'te MTTB konferans salonunda Ahmet Kabaklı tarafından verilmiştir.

9.Mevlâna ve Muhammed İkbal: 21.3.1970'te MTTB konferans salonunda Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan tarafından verilmiştir.

10.Üniversitelerimizde Sol Faaliyetler: 28.3.1970'te MTTB konferans salonunda İlhan Egemen Darendelioglu tarafından verilmiş, Darendelioglu, öğrencilerle birlikte öğretim üyelerinin de S.167 komünizm faaliyetlerinde bulduklarını ders kitaplarından ve makalelerinden okuyarak örnek vermiştir.

11.Buhranlarımızın Sebepleri: 4.4.1970'te "Yaşayan Tarih" denilebilecek Tahsin Demiray tarafından MTTB konferans salonunda verilmiştir.

12.Hasbıhal: 11.4.1970'te *Necip Fazıl Kısakürek* tarafından bir söyleşi gerçekleştirilmiştir.

13.Türkiye'de Siyasi Buhran ve İnkılaplar: 9.5.1970'te Prof. Dr. Osman Turan tarafından verilmiştir.

14.Kerkük Türkleri Meselesi: Uzun yıllardır üzerinde durulan bu soruna ilk olarak 1958 yılında Kerkük Türklerinden Avukat Enver Yakuboğlu bir toplantı ile dikkat çekmişti. Yine Enver Yakuboğlu tarafından 24.10.1970'te mesele ele alınmış, İnsan Hakları Evrensel Beynamesi açısından Kerkük Türklerine yapılan siyasi hatalar dile getirilmiştir.

15.Hayat Anlayışımız: Türk Kızları İlim ve Kültür kolu tarafından Yayla düğün salonunda 18.12.1970'te düzenlenmiş, Avukat Aynur Mısıroğlu tarafından hanımlara verilmiştir.

16.Yakın Tarihimizden Alınacak İbretler ve Türk Hanımına Düşen Vazifeler: 2.1.1971'de MTTB konferans salonunda çok kalabalık bir hanım kitlesine Avukat Kadir Mısıroğlu tarafından verilmiştir. Türk- İslâm mücahitlerini yetiştiren hanımların bu çağdaki görevleri, Mısıroğlu tarafından anlatılmıştır.³⁸

---

³⁸ *Millî Türk Talebe Birliği 50. Genel Kurul Faaliyet Raporu*, Hikmet Gazetecilik Ltd. Şti (Tan Matbaası), İstanbul 1971, s. 166-169.

MTTB, 1970 yılında yeni bir Fetih Mitingi için hazırlanırken, Mücadele Birliği denilen grubun afişleri kaldırıp kendi afişlerini yapıştırması, sopalı saldırısı, MTTB'nin geleneksel hale gelmiş olan yürüyüş güzergâhında yürüyüş yapması vb. gibi olaylar meydana gelmiş ve bu yaşananlar Genel Başkan Burhanettin Kayhan tarafından 30 Mayıs 1970 tarihinde bir basın bildirisini ile kamuoyuna duyurulmuştur. "Herkesçe malum olduğu üzere 1965 yılından bu yana İstanbul'un Fetih Yıldönümünü, MTTB tarafından Sultanahmet Meydanında yapılan mitinglerle kutlanmakta ve ananevi bir hal almış bulunmakta idi. Bu sene Mücadele Birliğine mensup Çapa Yüksek Öğretmen Okulu Cemiyeti tarafından 2 ay önceden maksatlı olarak Beyazıt ve Sultanahmet Meydanları ve güzergâhları miting ve yürüyüş yapmak için sırf bizi engellemek maksadıyla kapatılmıştır." Basın toplantısında Mücadele Birliğinin komünistlerle değil de Müslümanlarla mücadele ettiği ve itikat yönünden yanlış yönde oldukları, sağ görünüp sağcıları hedef alanların ancak ajan ve milli cephe bozuncuları olacakları belirtilmiştir. Bu kargaşa içinde Fetih kutlanmış, saat 13:30'da başlayan konuşmalarda Burhanettin Kayhan, Ergun Göze, Üstad Necip Fazıl Kısakürek ve Naim Karaman topluluğa hitap etmişler, ardından Tavşanlı mehteri gösteri yapmış ve Çağaloğlu'na kadar yürüyüşle 29 Mayıs Fetih günü kutlanmıştır.³⁹ Fetih mitinginde Burhanettin Kayhan, *Necip Fazıl Kısakürek* ve diğer konuşmacılar günün önemine binaen konuşmalar yapmışlardır.⁴⁰

29 Aralık'taki Akif gecesinde gösterilmek üzere Safahat'tan Mustafa Uysal tarafından oyunlaştırılan ve Abdüsselam Uluçam'ın yönettiği 'Köse İmam' oyunu için dönem kaynakların ait incelemeler yapılmıştır. Seminer ve sahne çalışmaları ile ilgili seminerler haftada iki gün olarak yapılmıştır. Necip Fazıl Kısakürek'in tüm eserleri, hayatı ve kişiliği incelenerek "Bir Adam Yaratmak" adlı eseri dramatize çalışmalarına girilmiştir. Tiyatro çalışmaları; Tiyatro tekniği ile ilgili çalışmalar, Tanzimat'tan günümüze tiyatro, tiyatro faaliyetlerini geliştirmek için yapılan Devlet Tiyatrosu, Şehir Tiyatrosu ve ünlü tiyatro sanatçıları ile yapılan temaslar ve oyun çalışmaları şeklinde sürdürülmektedir.⁴¹

50. Genel Kurul ve Kapatılma Davası (1971- 1973):

"MTTB Kurultayının yapıldığı bu dönem Türkiye'nin büyük olaylardan ordu gücüyle kurtulduğu bir döneme denk düşmüştür. Sopa kaogasından otomatik tabancaya uzanan anarşi tekamülünün başında MTTB bu olayların uluslararası komünizm faaliyetlerinin devam olduğunu söylerken, Türkiye'de komünist var mı? diye soranlar

³⁹ *age.*, s. 188-192.

⁴⁰ *Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu*, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s. 57.

⁴¹ 51. *Döneminde Milli Türk Talebe Birliği*, 27 Mayıs 1973- 7 Temmuz 1974, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1974, s. 85-86.

oluyordu. Şahlanış mitingleri ve buna benzer mitingler, konferanslar, seminerler, basın bildirileri ile MTTB tek uyarı merkezi idi. 12 Mart 1971’de ise ‘ihtilal naralarıyla hâb-ı gaflet’ten sıyrıldılar. Siyasi iktidarların anlaşılmaz ve şaşkın tutumları içinde bir azınlık diktatoryası kurulurken üç beş uyanık koca milleti uçurumun kenarından kurtarmıştır. Üç beş yüksek rütbeli komutan kişisel dirayetleri milletin tarihi misyonuyla birleşmiştir.” sözleriyle ortam koşulları aktarılmıştır. Bu koşullarda toplanan Genel Kurula temsilciliklerden 150’ye yakın delegeden başka kalabalık bir dinleyici kitlesi, basın ve TRT temsilcileri de iştirak etmiştir. Burhanettin Kayhan’ın açış konuşmasından sonra kongreye gelen tebrik telgrafları okunmuş, davetlilerden milletvekilleri ve sendika başkanları konuştuktan sonra kurul gündemine geçilmiştir. Başkan seçimi maddesine sıra geldiğinde, 49. Dönem Genel Muhasibi ve İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğrencilerinden Ömer Öztürk tek aday gösterilmiş ve 132 oyla 50. Dönem MTTB Genel Başkanı seçilmiştir. İkinci Başkanlığa Ankara İlahiyat Fakültesinden Mehmet Erol, İzmir İcra Konseyi Başkanlığına Fehmi Kuru, Erzurum İcra Konseyi Başkanlığına Atatürk Üniversitesinden Mustafa Sarıççek getirilmiştir.⁴²

12 Mart ortamı içinde Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatılan Cumhuriyet Gazetesinin de yoğun propagandası ile yeni çıkarılan Dernekler Kanunu uyarınca MTTB’nin de kapatılması gerektiği ileri sürüldü. Fakat dava MTTB lehine sonuçlandı ve Birliğin 1630 sayılı Dernekler Kanunu’nun geçici 1. maddesine girdiği tezi hem hukuk hem de ilim adamlarının görüşleri ve Türk Adliyesi tarafından onaylanarak bu hüküm bir kazıye-i muhakeme haline gelmiş oldu.⁴³

Sosyal İlimler Enstitüsü’nün Kuruluşu, Konferanslar:

Uçuruma doğru sürüklenmekte olan Türk gençliğini sömürücü kalemlerden uzak tutmak, meseleleri ilim temeline oturtmak için 1969’dan beri düşünülen fakat çeşitli sebeplerle faaliyete geçirilemeyen, Doç. Dr. Nevzat Yalçıntaş’ın da olumlu bulduğu Sosyal İlimler Enstitüsü’nün kuruluşu Ömer Öztürk döneminde gerçekleştirilmiştir. Bu dönemdeki konferans ve diğer anma etkinliklerine göz atmak gerekirse;

10 Nisan 1971’de Ahmet Kabaklı tarafından “Milli Hedefler” başlıklı konferans büyük bir ilgiyle izlenmiştir. 24 Nisan 1971’de Büyük İslam şairi ve mütefekkeri Muhammed İkbal’i anma toplantısı düzenlenmiştir. 17 Nisan 1971’de büyük hukuk alimi Ali Fuat Başgil anılmıştır. Mehmet Akif Ersoy, ölümünün 35. Yıldönümünde, 30 Ocak 1972’de çeşitli kentlerde anılmıştır. 29

⁴² Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s.58-59.

⁴³ a.g.e., s.64-71.

Mayıs 1972’de İstanbul’un fethinin 519. yıldönümü MTTB konferans salonunda düzenlenen büyük bir törenle kutlanmıştır. Ayrıca elli dört yıl Türk edebiyatına hizmet eden İstanbul Üniversitesi’nin emektar hocalarından Eski Türk Edebiyatı Kürsüsü Başkanı ve Metinler Şerhi Profesörü Ali Nihat Tarlan, 1972 yılının sonlarında düzenlenen bir törende 54. hizmet yılı kutlanmıştır. Bunun yanında Milli Sinema konusunda bir açığorturum düzenlenmiştir. Davetlilerden Metin Erksan ve Halit Refiğ’e fazlaca yüklenildiği ve çeşitli platformlarda MTTB sandalyesine oturmalarının bir dünya görüşünden ayrılmaları şeklinde yorumlandığı müşahede edilmiştir. Vatana ihanet dışında bütün fikirlere saygıyla yaklaşan MTTB bu gibi bağnaz düşünceleri hayretle karşılamaktadır.⁴⁴

51. Dönem Faaliyetleri (1973-1974):

Kültürel Faaliyetler ve Taşra Yapılanması:

Kitap kulübünün çalışmaları içinde 300’ü aşkın kitap çeşidi ile ilgili genel olarak ‘Büyük Doğu’ ve ‘Diriliş’ perspektifinin çerçevesinde kitaplara yer verildiği görülmektedir. Büyük Doğu Yayınevinin kurulmasıyla *Necip Fazıl*’ın bütün eserleri bir araya getirilerek külliyat oluşturulmaktadır. Esselam, Hacdan Renkler Çizgiler ve Nur Mahyaları, Türkiye’nin Manzarası, İdeologya Örgüsü, Çile ve Rabita-ı Şerife tamamlanmıştır.⁴⁵

MTTB’nin taşra yapılanması içindeki faaliyetlere göz atmak gerekirse; Diyarbakır Üniversitesi Tıp Fakültesi Talebe Derneği 1972 Aralık ayında kuruluş dilekçesi verilmesine rağmen bölgedeki sıkıyönetim nedeniyle 26 Ağustos 1973’e kadar faaliyete sokulamamıştır. Öğrenci derneği 12 Ocak 1974 tarihinde ilk genel kurul toplantısını yapabirmiştir.

Seminerler:

Seyfettin Sönmez, İman ve Aksiyon
 M. Fevzi Ünal, İslam Ülkeleri Arasında Sosyal ve Ekonomik İlişkiler
 Mehmet Coşkunsel, Mehmet Akif ve Dünyası
 Esat Yetermin, Batı ve Batılılaşma Üzerine
 İhsan Işık, *Necip Fazıl Kısakürek*’in “İdeologya Örgüsü” eserinin tanıtımı
 Ömer Faruk Turgut, *Necip Fazıl Kısakürek*’in Sanat ve Kişiliği
 Sinan Kutlu, İslam Kültürünün Garba Etkisi (Konferans)

Kültürel çalışmalar arasında tiyatro kolunun kurulması sayılabilir. Ahmet Küçükkağa’nın ‘Çıglık’ eseri sahnelenmiştir. Çeşitli yerlerden turne daveti alınsa

⁴⁴ a.g.e., s.60-63.

⁴⁵ 51. Döneminde Milli Türk Talebe Birliği, 27 Mayıs 1973- 7 Temmuz 1974, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1974a.g.e., s. 108-109.

da maddi olanaksızlıklar yüzünden şimdilik sadece Elazığ ve Maden ilçesinde sahnelenebilmiştir.⁴⁶

MTTB Orta Öğrenim Komitesi Malatya Temsilciliği tarafından sürekli seminerin katılımcıları sıkabileceği düşünülerek zaman zaman açıkoturum ve sohbetler düzenlenmiştir. 8 Aralık 1973'te çeşitli Lise öğretmenlerinin katılımıyla 'Eğitim' konusunda bir açıkoturum tertip edilmiştir. Ayrıca *Necip Fazıl Kısakürek* ve *Sezai Karakoç*'tan okunan yazılar üzerine tartışmalar yapılmış, herkesin konuşmalara katılımı sağlanmıştır. 21 Aralık'ta Mehmet Akif Ersoy'u anma gecesi düzenlenmiştir. Diğer faaliyetler arasında üniversite adayları ve ortaöğrenim öğrencileri için açılan kurslardan söz edilebilir. Bu kurslar ücretsiz olup dar gelirli öğrenciler için büyük fayda sağlamaktadır.⁴⁷

52. Dönem Faaliyetleri (1974-1975):

Konferanslar, Tiyatro, Sinema ve Diğer Faaliyetler, Milli Gençlik Gecesi:

"Üstad Necip Fazıl Kısakürek MTTB'ne Tarihi Bir Gün Yaşattı" başlığıyla verilen konferans haberi şöyle devam eder:

'1974 yılının 30 Kasım akşamı MTTB tarihi bir gün daha yaşıyor. O gün mahşeri kalabalıktan, onbinlerle ifade edilen genç topluluğundan, evet genç sayılmayanların pek bulunmadığı, bahçeleri, dış kapıyı da dolduran insan seli tarafından binanın çökmesinden korkuluyordu. Evet... Büyük Doğu neslinin hamisi, Mukaddesatçı Cephenin fikir kılıcı, acaba dört yıllık aradan sonra ne zaman konuşacak diye hasretle beklenen Üstad Necip Fazıl Kısakürek konuşacak, fikir aleminden ziyafet çekecekti. MTTB Tiyatro Müdürü Mustafa Uysal'ın takdiminden sonra Üstad özetle aşağıdaki tarihi konuşmasını yapmıştır:

'Sevgili gençler; dört- beş yıldır şu topluluk nizamı içinde buluşamadık. Hasretiniz bende devamlı yaşadı. O günden beri ben biraz daha ihtiyarladım. Sizse gençlik ifadesiyle daha tazeleştiniz. Fakat bende ihtiyarlamayan, son nefesine kadar devam edecek ve ondan sonra ruhumun içinde kalan bir şey olmak lazım. İşte o şey dört sene sonra yine bu nizam içinde bu dünyaya ait aksiyon hevesi içinde beni size ve sizi bana kavuşturuyor. Sizi tanıyorum alnınızdaki kartopu halinde olan iman nurundan tanıyorum. Allah'ın selamı üzerinize olsun.' sözleriyle başladığı uzun bir konuşma yapmıştır. Konuşmasının son bölümünde son siyasi gelişmeler üzerinde durarak Koalisyon Hükümetini eleştirmiş, gençliğin siyasi oluşumlara katılmamasını, çünkü siyasetin bu ülkeye hiçbir şey vermeyeceğini, tek kurtuluş yolunun dayanışma olduğunu söylemiştir.⁴⁸

Türk Tiyatrosunun durumunu görüşmek amacıyla Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Cüneyt Gökçer, Nejat Uygur, Yıldız Kenter gibi birçok tiyatrocuya

⁴⁶ *age.*, s. 226-228.

⁴⁷ *age.*, s. 253-254.

⁴⁸ *Mülli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu*, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s.140-153.

nezaket ziyaretleri yapılmış ve son derece olumlu sonuçlar alınmıştır. Bunun için pratik tiyatro eğitim ve öğretim amacını güden tiyatro okulunda verilecek dersler tespit edilmiştir. Tiyatro çapında bir tiyatro kütüphanesi oluşturmak için oldukça gayretli çalışmalar içine girilmiş, yerli ve yabancı kitap, gazete, dergi arşivi oluşturulmuş ve zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Önce bütün üyelere bazı temel tiyatro kitapları, örneğin Özdemir Nutku'nun Tiyatro Yönetmeninin Çalışması, Nüzhet Şenbay'ın Diksiyon Dersleri, Stanislavski'nin Bir Aktör Hazırlanıyor; Sahneye Koyma Sanatı ve Tiyatro Dergileri yanında *Necip Fazıl Kısakürek*'ten hazırlanan Ahşap Konak ve Mukaddes Emanet piyeslerinden fazla miktarda çoğaltılarak bütün üyelere ve taşra teşkilatlarına dağıtılmıştır. Ayrıca *Necip Fazıl*'ı daha iyi tanıyabilmek için otobiyografi çalışması "O ve Ben" ve şiir kitabı "Çile" ve bütün piyesleri dağıtılmıştır.⁴⁹

1974-75'te merkezden taşraya yönelik yapılan organizasyonlarla konferansların düzenlenmesine önem verilmiştir. Örneğin *Necip Fazıl* "Hesaplaşma" konulu konferansını Ankara, Adana, Konya, Trabzon, Malatya, Bursa, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum ve İzmir'de de vermiştir. İstanbul Din Görevlileri Federasyonu Başkanı ve Süleymaniye Camii İmam Hatibi Ali Rıza Demircan 'İktisadi Açından İslam'da Toplum Düzeni' konferansını Anadolu'nun 9 ilinde, Tarihçi Mustafa Müftüoğlu 'Yakın Tarihimizden Gerçekler' konulu konferansı yine 9 ilde vermiştir. Osman Öztürk, 'Ne İdik, Ne Olduk' adlı konferansı Kocaeli ve Bursa'da vermiştir. Prof. Dr. Nuri Karahöyükü, 'İstikbale Doğru Kendimize Dönüş' adlı konferansı Anadolu'nun çeşitli yerleşim yerlerinde vermiştir.⁵⁰

"Milli fikre, kültürümüze ve ahlakımıza uygun kitapları bulundurmaya prensip edinen" Kitap Kulübünde 200'ü aşkın kitap türü olduğu belirtilir. Özellikle Büyük Doğu Yayınları, Nur Yayınları, Sebül yayınları, Şamil Yayınları, Çığır yayınları ve Nakışlar Yayıneviyle ilişki kurulmuştur. Özellikle *Necip Fazıl*'ın kitapları en çok önem verilen yayınların başında gelmektedir. Aynı şekilde Çatı Gazetesi de büyük ilgi görmektedir.⁵¹

Sinema Kulübü, geçen yılın en iyi on Türk filmi toplu gösterime sokarak 25 Ekim 1974'ten itibaren Gazi Kadın, Azap, Umut Dünyası, Toprak Ana, Vurun Kahpeye, Bir Demet Menekşe, Düğün, Diriliş, Sultan Gelin ve Oh Olsun filmlerini gösterime sokmuştur. Filmler ile ilgili seminerler düzenlenmiş, Selim İleri, Ertem Eğilmez ve Safa Önal ile filmleri üzerine konuşulmuştur. Ayrıca montajından seslendirmesine kadar kulüp üyelerinin gerçekleştirdiği "Dönemeç" adlı 12 dakikalık bir kısa film çekilmiştir. Türk sinemasındaki edebiyat uyarlamaları da ayrıca ele alınarak bununla ilgili Sinekli Bakkal, İkibin Yılın Sevgilisi, Asiye Nasıl Kurtulur, Çalikuşu, Ayrı Dünyalar, Parmaksız Salih, Bedrana, Vukuat Var ve Aşkın Zaferi filmleri gösterilmiştir. *Necip Fazıl*, Vasıf

⁴⁹ *age.*, s. 170-171.

⁵⁰ *age.*, s. 200-201.

⁵¹ *age.*, s. 205-207.

Öngören, Ferik Halit ve Halide Edip'e kadar pek çok sanatçının eserleri tartışılmıştır. Turgut Demirağ, Orhan Elmas, Ertem Göreç ve Süreyya Duru'nun eserleri seminer konusu olmuş, *Necip Fazıl*'ın Parmaksız Salih adlı eserini filme çeken yönetmen Turgut Demirağ'a büyük ilgi gösterilmiştir. Süreyya Duru'nun Bedrana filmindeki köy gerçekliğini anlatma çabası bazı yönleriyle gerçek dışı bulunarak eleştirilmiş, bu durum kendisi tarafından da kabul edilmek durumunda kalmıştır. Modern tiyatro eserleri arasında gösterilen "Asiye Nasıl Kurtulur?" üzerine yapılan seminerde sol eğilimle yazılan tiyatro eserinin değişik bir bakış açısıyla halk gerçekliğini yansıtabileceği filmin yönetmeni tarafından da kabul edilmiştir. Bundan başka Kulüp tarafından Milli Sinemanın teorisini belirlemeye yönelik oturumlara devam edilmiştir.⁵²

25 Nisan 1975'te Milli Gençlik Gecesi ismiyle bir etkinlik düzenlenmiştir. "Tüm inanan gençleri" bir araya getirerek gençlerin kaynaşmasını sağlamak amacıyla milli değerlerimize uygun bir gece düzenlenmiştir. Genel Başkan Abit Özmen başkanlığındaki gece için hazırlıklar çok önceden başlatılmıştır. Hazırlık çalışmalarında görev yapanlar şunlardır: Ahmet Ayçiçek, Hüseyin Yalçın, Yakup Kaldırımoglu, Ahmet Sarıkaya, Bekir Yıldız, İ. Hakkı Biçer, Ramazan Böcü, Ali Aydın, Tayyip Erdoğan, Mehmet Gedik, Kaya Top, Mahmut Okur, Salih Baysal, İ. Hakkı Sezer, Recep Anaş, Mustafa Uysal, Yalçın Gülsunar, Ramazan Divleli, Hüseyin Öztürk.

Hazırlanan programın kısa başlıkları şöyledir:

- Açılış ve *Necip Fazıl Kısakürek*'in konuşması
- Mehter gösterileri
- Folklor gösterileri (Bitlis, Kafkas)
- Hediye takdimi (Kompozisyon yarışması vb.)
- Spor gösterileri (Tekvando, karate, jimnastik)
- Şiirler
- Kılıç- kalkan gösterisi
- Yıldırım Gürses (Türk sanat müziği ve fetih marşı).⁵³

25 Nisan akşamı Spor ve Sergi Sarayı hınca hınç dolmuş, öyle ki kalabalıktan balkonla bir duvar çökmüştür. Geceye çok sayıda seçkin davetli katılmıştır. Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Devlet Bakanı Hasan Aksoy, Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu, İstanbul Valisi Namık Kemal Şentürk, İçel Milletvekili Nazım Baş, Vakıflar Genel Müdürü Prof. Dr. Osman Çatıklı, Erzurum Senatörü Lütfi Doğan ve öğretim üyesi yanında MTTB 47. Dönem Genel Başkanı Rasim Cinisli, 48. Dönem Genel Başkanı İsmail Kahraman, 49. Dönem Genel Başkanı Burhanettin Kayhan, 50. Dönem Genel Başkanı Ömer Öztürk, 51. Dönem Genel Başkanı

⁵² *age.*, s. 210-211.

⁵³ *age.*, s. 248-249.

Raşit Ürper⁵⁴ katılmıştır. Son derece renkli geçen gecede “dinç, enerjik neslin yoğurucusu olan şair ve mütefekkir *Üstad Necip Fazıl Kısakürek* büyük tezahüratla kürsüye gelmiş, defne dallarıyla işlenmiş büyük boy ‘Büyük Doğu’, ‘Fikrin Kılıcı’ yazılı iki arma arasında tarihi bir konuşma yapmıştır.”⁵⁵

MTTB, uluslararası öğrenci teşkilatları ile yakın ilişkilerin kurulmasına önem vermiştir. Bu minvalde, Uluslararası Öğrenci Teşkilatları İslami Federasyonu, MTTB’nin İçişleri Bakanlığına başvurusunun kabul edilmesiyle 5-12 Temmuz 1975’te Türkiye’de yapılmıştır. Suudi Arabistan, Bahreyn, Fas, Pakistan, Tunus, Malezya, Endonezya, Kanada, Güney Amerika, Avusturya, Nijerya, Avustralya, Birleşik Almanya, Hindistan, İtalya, Kuveyt, Singapur, Filipinler, Fransa, Kıbrıs, Cezayir, Fijit Adaları, Pakistan, İspanya, Seylan olmak üzere 25 üye ülkeden 50’nin üzerindeki katılımcı MTTB tarafından ağırlanmıştır. Konferans, Tarabya Otelinde Beyazı Camii Baş İmamı Hafız Abdurrahman Gürses’in okuduğu Kur’an-ı Kerim ile açılmış, ardından MTTB Genel Başkanı Abit Özmen açılış konuşmasını yapmıştır. Dünya gençliği ile yaşlısıyla bunalım içinde yüzdüğünü ve liberalizm, komünizm, sosyalizm, kapitalizm vb. “izm”lerin iflas ettiğini, arayış içindeki insanlığa rehberlik yapmanın görev olduğunu belirterek İslam’ın bütün bağlı milletler tarafından tatbik sahasına geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. *Necip Fazıl Kısakürek* de ‘Sizi Türk Milletinin değil içinde Türk’ün de eridiği İslam bütünlüğünün genç ve aydın temsilcileri sıfatıyla ve aşkla selamlıyorum’ sözleriyle konuşmasına başlamıştır. İstanbul Valisinin konuşmasının ardından Başbakan Süleyman Demirel, Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Alpaslan Türkeş, Prof. Dr. Turan Feyzioğlu’nun başarı dileklerini içeren telgrafları okunmuştur. Türkiye’yi tanıma fırsatı bulan delegeler samimi ilgi ve konukseverliğe teşekkür ederken İstanbul’un önemi üzerinde de durmuşlardır.⁵⁶

Teşkilat çalışmalarına kısaca değinmek gerekirse;

İzmir Teşkilatı: 25 Mayıs 1975 akşamı MTTB İzmir teşkilatı tarafından düzenlenen Milli Gençlik gecesine izleyiciler arasında Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan ile İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk de bulunmuştur. Açılış konuşmasını yapan MTTB İzmir Teşkilatı Başkanı Emin Kılavuz, manevi değerlerin üzerinde durmuştur. Mehter takımının gösterisini, kılıç kalkan ekibi izlemiştir. Daha sonra Büyük Doğu neslinin manevi babası üstad *Necip Fazıl Kısakürek* büyük tezahüratlar eşliğinde kürsüye gelerek bir konuşma yapmıştır. Ardından halk türküleri ve spor gösterileri ile İzmirli unutulmayacak bir gece yaşamışlardır. Kültür Müdürlüğünün faaliyetleri arasında Mustafa Yazgan tarafından “Milliyetçiliğimizin Esasları” konulu bir konferans söz konusudur. “Birliğimiz Tiyatro Müdürlüğü çalışmalarını yapmadığı için İzmir’lilerin tiyatro

⁵⁴ MTTB başkanları ve yönetim kadrosu için Bkz., Çav, *agt.*, s. 686-703.

⁵⁵ *Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu*, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s.250-252.

⁵⁶ *age.*, s. 264-273.

ihtiyacını bir nebze olsun gidermek gayesiyle İbret Sahnesi'nin İbrahim Ethem Piyesini Site Sinemasında sahneletmiştir." Çanakkale Zaferinin 60. yıldönümü dolayısıyla 21 Mart'ta Özel Fatih Kolejinde bir anma gecesi düzenlenmiştir.⁵⁷

Erzurum Teşkilatı:

Konferanslar:

Mustafa Müftüoğlu, Yakın Tarihimizden Gerçekler

Necip Fazıl Kısakürek, Hesaplaşma

Prof. Dr. Nuri Karahöyükü, Anadolu'nun Müslümanlaşması

Prof. Dr. Nuri Karahöyükü, Moğol İstilas ve İslam'ın Zaferi

Tahir Büyükkürükçü, İslam ve İnsan.

Ayrıca Dr. Celal Taracıbey tarafından Muallim Naci hakkında bir seminer ve *Necip Fazıl* tarafından üniversite mensuplarının ve halkın katılımıyla bir konferans düzenlenmiştir.⁵⁸

Adana Teşkilatı:

Seminerler:

Rasim Yılmaz, (Sohbet)

Muammer Korkmaz, İktisadi Düzenlerin Mukayesesi

Ziyaeddin Yağcı, İslam'da Anayasa

Hüsameddin Dalkılıç, Milliyetçiliğimizin Aksiyonu

M. Atilla Maraş, İnsan ve Sanat

Avukat Mahmut Ünal, Genç Gençlik Milliyet Milliyetçilik

Müftü Cemaletdin Kaplan, İslami Metodlar

Muhittin Aksoy, İyiliği Emir Kötülüğü Nehiy Vazifemiz

Mustafa Sarıtunç, Halimiz Dün ve Bugün

Ali Yıldız, İman ve Ahlak Buhranı.

Ayrıca 10 Mayıs'ta "mahşeri" bir kalabalık önünde *Necip Fazıl Kısakürek* "Hesaplaşma" konulu konferans vermiştir. Tiyatro Müdürlüğü tarafından davet edilen Abdullah Kars yönetimindeki İbret Sahnesi "İbrahim Ethem" piyesini 12-13 Nisan'da; Hasan Nail Canat yönetimindeki Hilal Sahnesi "Günahkâr Baba" piyesini 31 Mayıs'ta sergilemişlerdir. Adana Teşkilatı tarafından ise Hasan Nail Canat'ın "Moskof Sephası" ve Ahmet Küçükkağa'nın "Çılgılık" adlı piyesleri sahnelenmiştir.⁵⁹

Malatya Teşkilatı:

Ortaöğretim Komitesi tarafından her cumartesi seminerler verilmeye devam edilmiştir. 'İnsan Yaşadıkça Ölür' piyesi Halk Eğitim Salonunda erkek ve kız öğrencilere ayrı ayrı oynanmış, ayrıca ailelere sergilenmiştir. Malatya'nın

⁵⁷ *age.*, s. 387-389.

⁵⁸ *age.*, s. 409-410.

⁵⁹ *age.*, s. 413-414.

bazı kazalarında turneye de çıkmıştır. Ali Rıza Demircan ve Prof. Dr. Nuri Karahöyükü'nün konferansları büyük ilgi görmüştür. Necip Fazıl, doyulmaz üslubuyla Büyük Doğu'nun ideolojisini tanıtmıştır. 29 Mayıs fetih günü kutlamaları ile Malatya'da tarihi bir gün yaşanmıştır. Ayrıca yeni teşkilat açılış çalışmalarına yardım etmek için Batman, Muş ve Ergani'ye gidilerek destek olunmuştur.⁶⁰

Kayseri Teşkilatı:

Konferanslar:

Kadir Özdamar, Yunus Emre

Ahmet Coşkun, İman- İbadet- Ahlak

A. Hamit Bayırbaşı, Osman Oğullarının Dramı (Kadir Mısıroğlu'nun kitabı tanıtılmıştır).

Kitap kulübü tarafından satışı yapılmak üzere *Necip Fazıl*'ın Babiali ve Vahudüddin eserinden ve diğer eserlerinden getirilmiştir. Mustafa Miyasoğlu'nun Kaybolmuş Günler kitabı da getirilmiştir. İstanbul'un fethinin 522. yıldönümü için Büyük Fetih adlı bildiri basılarak dağıtılmıştır. Ayrıca Kayseri Lisesi'nde Üniversiteye giriş deneme sınavı yapılmış, kızlar ayrı erkekler ayrı sınıflarda deneme sınavına girmişlerdir.⁶¹

53. Dönem Faaliyetleri (1975-1976):

Taşrada Verilen Konferanslar ve Diğer Etkinlikler:

MTTB Teşkilatlar Müdürlüğü 53. Döneminde de taşra teşkilatlarıyla temaslarına devam ederek ve eldeki olanakları değerlendirerek Anadolu'nun en ücra köşelerinde bile gençlere hizmet etmeye çalışmıştır. Özellikle kültürel açıdan gelişme olanağından mahrum bölgelerdeki konferanslara önem verilmiştir. "*Başta çilekeş üstadımız Necip Fazıl Kısakürek olmak üzere Mustafa Müftüoğlu, Kadir Mısıroğlu, Mustafa Yazgan, A. Rıza Demircan, Fethullah Gülen bu konuşmacılarımızdan bazılarıdır.*" *Necip Fazıl Kısakürek*, Ankara, İzmir, Kayseri ve Eskişehir'de 'Tarihte Yobaz ve Yobazlık' başlıklı oldukça ilgi çeken konferansında 'Dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, öcünün davacısı bir gençlik' dediği gençliğe 'Artık sözün sınır noktasındayız. Sözü bırakalım iş fikri üzerinde duralım' sözleriyle hitap etmiştir. Ayrıca, İzmit, Ankara, Sakarya MTTB teşkilatlarının düzenlediği 'Milli Gençlik Geceleri'nde de konuşmalar yapmıştır.⁶²

Erzurum Teşkilatı:

Osmanlıca ve Üniversiteye hazırlık kursları, ehliyet kursları ilgi görmeye devam etmiş, Haftada üç gün olmak üzere üç ay süren Sosyal İlimler

⁶⁰ *age.*, s. 436-439.

⁶¹ *age.*, s. 442-444.

⁶² *Milli Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu*, 3 Ağustos 1975- 16 Ekim 1976, Zafer Matbaası, İstanbul 1976, s.119-120.

Enstitüsünde verilen derslerin ardından sınav yapılarak başarılı olanlara sertifikaları verilmiştir. Antakya teşkilatının sahneye koyduğu 'Şeytanın Düzeni' ve Beyaz Leke Tiyatrosunun 'Muhtar Kafası' piyesleri Erzurum'da gösterilmiştir. Tekvando ve boks çalışmalarına devam edilmiş, kitap kulübünün getirttiği kitaplar tenzilatlı satışa sunulmuş, Ortaöğretim komitesi her hafta orta öğretim için öğrencileri için seminerler hazırlamıştır. 'Tavsiye Mektupları', 'Zamane Çocuğu' oyunları sahnelenmiştir. Haftalık seminerlere devam edilmiştir. "Üstad Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Müftüoğlu, Fethullah Gülen... bu konferansçılar arasındadır." 29 Mayıs 1976'da İstanbul'un fetihinin yıldönümü münasebetiyle Fetih Gecesi programı gerçekleştirilmiştir.⁶³

İzmir Teşkilatı:

İzmir'de yeri dar gelen MTTB'ne Kestane Pazarı Kuran Kursu Derneği Çankaya Müftülük üzerindeki iki kat binayı bir yıllığına vererek çalışmaların daha kolay yapılması sağlanmıştır. 18 Mart 1976'da 3 otobüs ile birlikte Çanakkale törenlerine gidilmiş, 29 Mayıs'ta İstanbul Fetih Mitingine iştirak edilmiştir. 26 Mayıs 1976'da düzenlenen Milli Gençlik Gecesinde "Üstad" Necip Fazıl Kısakürek de konuşma yapmıştır. Üniversiteye giriş deneme sınavı başarıyla gerçekleştirilmiş, 25 Haziran 1976'daki üniversiteye giriş sınavı için İzmir'e gelen öğrencilere yardımcı olmak, konaklamalarını sağlamak vb. için rehber bürosu oluşturulmuştur. Basın Yayın Müdürlüğü, İzmir teşkilatında dergi çıkartma kararı alınca "Birlik" dergisi çıkarılmıştır. Eğitim Müdürlüğü'nün açtığı üniversiteye hazırlık kurslarında, haftada dört gün gece ve gündüz olmak üzere üniversite asistanları bulunmuştur. Öğrenciler ve üniversite öğretim üyeleri için Trafik Eğitim Müdürlüğü tarafından ehliyet kursları açılmış, Turizm Müdürlüğü, şehrin merkezi yerindeki danışma bürosuyla öğrencilere ve turistlere hizmet vermiştir. Verilen konferans ve seminerler:

Necip Fazıl Kısakürek: Tarihte Yobaz ve Yobazlık

Fehmi Kuru: Günümüzün Meseleleri

İsmail Çakırhan: 20. Yüzyıl Dünyasında Hayata, Eşyaya ve İnsana Bir Bakış

Avni İlhan: Fukaralık ve İslam.⁶⁴

Ramazan Yemekleri:

Ramazan yemeklerine her yıl olduğu gibi devam edilmiş, olanakların sınırlı olması nedeniyle her gün 30- 60 kişilik yemek çıkartılmıştır. Ramazan'ın son haftasında ise yurtlardaki bütün arkadaşlara yemek verilmiş, büyük kalabalıkların bu sayede bir araya gelmesi sağlanmıştır. Örneğin 21 Eylül 1976 Salı günü orta öğretimli MTTB öğrencilerine yönelik çıkarılan iftar yemeğine 500 öğrenci katılmış, konferans salonunda verilen yemeğe Genel Başkan ve Riyaset

⁶³ *age.*, s. 321.

⁶⁴ *age.*, s. 330-331.

Üyeleri, “Üstad” Necip Fazıl Kısakürek, Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Tarihçi- yazar Kadir Mısıroğlu, İsmail Hekimoğlu, M. Şevket Eygi, Avukat ve Yazar Ergun Göze, Selahaddin Eş ve pek çok davetli de katılmıştır. Önce namazlar kılınmış, ardından Ortaöğrenim Komitesi Başkanı Hüseyin Öztürk, Genel Başkan Rüştü Ecevit ve Prof. Dr. Sabahattin Zaim birer konuşma yapmışlar, yemeğin ardından Mustafa Bilgi'nin şehit edilmesinin sene-i devriyesi dolayısıyla dualar edilmiştir.⁶⁵

18 Eylül 1976'da Konya Lezzet Lokantasında önde gelen ilim adamlarıyla bir araya gelebilmek için MTTB tarafından iftar yemeği verilmiş, 120 kişi davet edilmiştir. Davete katılanlar arasında Prof. Dr. Süleyman Yalçın, Kadir Mısıroğlu, İsmail Kahraman, Prof. Dr. Nevzat Yalçın, Selahaddin Eş, Ömer Kirazoğlu, Prof. Dr. Nevzat Kor, Doç. Dr. Salih Tuğ, Milli Eğitim Müdürü Ferit Develioğlu, Dr. Osman Öztürk, Üstad Necip Fazıl, Abid Özmen, Prof. Dr. Selçuk Özçelik, Kemal Ilıcak, Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu, Prof. Dr. Muharrem Ergin, Prof. Dr. Ömer Kasımoğlu, M. Şevket Eygi, Mustafa Müftüoğlu, A. Selami Toscuoğlu, İlim Yayma Cemiyeti başkanı ve üyeleri ile Kültür İktisat Vakfı üyeleri, parti üyeleri (hangi parti belirtilmemiş) yer almıştır. Üstad Necip Fazıl Kısakürek, Prof. Dr. Süleyman Yalçın ve Kemal Ilıcak yaptıkları konuşmalarla MTTB'ne teşekkür etmişlerdir.⁶⁶

54. Dönem Faaliyetleri (1976-1977):

Kültür Müdürlüğünün Faaliyetleri ile Taşradaki Faaliyetler:

Genel Kurul seçimi olaylı geçmiştir. 53. Dönem Genel Başkanı Rüştü Ecevit Genel Kurula hitap ederken delege olmayanların kapıya hücum edip içeri girmeleri üzerine konuşması yarım kalmıştır. Bunun üzerine Divan Başkanı ve Necip Fazıl Kısakürek de delege olmayanların dışarı çıkarılmasını istemiştir. Daha sonra protokol konuşmalarına geçilmiştir. İlk önce kürsüye gelen Necip Fazıl, en büyük tehlikenin kendini oldum sanarak tembelliğe ve uyuşukluğa meydan vermek olduğunu, Roma'nın, Osmanlı'nın klişeci yobazlar eliyle yıkıldığını belirterek “Görüyor musun, vazifen ne kadar büyük?.. Sen, bugünün yalan dünyasını dünün doğruya benzer yanlış dünyasıyla beraber, tersine çevirmeye, tepetaklak etmeye memur yepyeni bir gençliğin yepyeni tohumusun ve işte burası Milli Türk Talebe Birliği Merkezi, bu memuriyette bir gençliğin biricik yuvası!..” ifadelerinde bulunmuştur. Birleşime ara verildiğinde delege olmayanların tekrar salonu işgal etmeleri ve Divan Başkanının girişimlerine rağmen salonu boşaltmamaları üzerine güvenlik güçlerine başvurulmuş, fakat onların da görevlerini yapmamaları üzerine Divan Heyeti oturumu ertesi gün açmak üzere kapatmıştır. Ertesi gün, 53. Dönem Genel Başkanı Rüştü Ecevit, Genel Sekreteri Kasım Yapıcı ve Genel Muhasibi

⁶⁵ *age.*, s. 389-392.

⁶⁶ *age.*, s. 393.

Ahmet Sarıkaya'nın sundukları müşterek liste kabul edilerek oylamaya geçilmiştir. 54. Dönem Genel Başkanı Cemalettin Tayla seçilmiştir.⁶⁷

Konferanslar:

15 Ocak 1977'de MTTB binasında Necip Fazıl Kısakürek büyük bir alkış tufanı ile kürsüye gelerek şöyle seslendi:

"Evet... Sevgili gençlik. Allah demenin, iman demenin, ahlak demenin yasak olduğu bir devir. Bundan tam 33 yıl evvel Büyük Doğu'nun kurulduğu devir. İşte o devirde bütün manada ve maddede çoraklaştırılmış Anadolu'nun üzerine serptiğimiz ekin, aradan geçen şu kadar zaman sonra ormanlaştıktan ve Türkiye'yi kuşatan bir mana ifade ettikten sonra karşıma şimdiki 1977 filizlerini çıkarıyor. Sizi en derin rikkat ve şefkatle göğsüme basarım.

Allah'ın Resulü buyuruyor ki, 'hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, hemen ölecekmiş gibi ahiret için çalışmış...' Böylece inkılap mefhumu, fert ve cemiyet olarak ölümsüzlüğe ermenin hamlesi ve rejimini ifade etmektedir. Dünyada ebedi hayata kavuşmanın metotlarından biri; aramaktır... Bunun zahirdeki ismi; bulmak...

.....

Evet...bütün dünya, bu arada bütün İslam alemi ve bu arada Türkiye müthiş ve muazzam bir inkılap bekliyor. Lafta değil, fiilde inkılap...

İnkılap nedir? İnkılap Türkiye'de ne kadar mümkünse, o kadar ucuzlatıldı... İnkılap insan için, gittikçe mükemmelleşen merhalelerden geçerek ilahi visâle ermenin çileyile yoğrulmuş hamlesidir. İnkılap Allah'a kul olabilme gayretinin mütemadi tekamülüdür. İnkılabın gayesi, fert ve cemiyet halinde bir halden daha mükemmel hale geçmenin misyonunu, memuriyetini ifa etmekten ibarettir.

Tarihte iki sınıf inkılap vardır:

- 1.Mutlak İnkılaplar,
- 2.Nisbi, toprağa bağlı inkılaplar.

Mutlak inkılaplar; Resullerin getirdiği, yani insanı insan yapan inkılaplardır. İkinci sınıf yani nisbi, toprağa bağlı inkılaplar ise, ferdin ve cemiyetin kendi öz, nefis muhasebesinden türeyen inkılaplardır. Mutlak inkılap getirenler, sadece Peygamberlerdir. Burada bir mizan var, inananlar için Peygamberler- bir teşbih misaliyle- inkılap; şu yerde, şu noktada gömülü bir hazine ise, onun yerini arayanlar... Bunu bilmenin ilmine vahiy diyoruz. Vahiy, yani Allah'ın bildirisi... İkinci sınıf yani nisbi, toprağa bağlı inkılaplar ise ferde verilebilecek olan - isimde; tek kelimeyle- felsefe...

Tarihin bilebildiği, kaydedebildiği bildiğini zannettiği insan hayatı 25- 30 asırdan ibaret. Bütün bu devrede Hz. Musa'dan itibaren Hz. İsa ve Hz. Muhammed zamanında vaki olan üç mutlak inkılap görüyoruz. Yine bütün bu devrede üç mühis nisb inkılap

⁶⁷ Milli Türk Talebe Birliği 54. Dönem Faaliyet Raporu, 16 Ekim 1976- 4 Aralık 1977, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul t.s., s. 80-86.

vukubuldu. Mutlak inkılaplardan ilk ikisi, yani Hz. Musa ve Hz. İsa tarafından getirilen inkılaplar, sonuncusundan farklı olarak zaman ve mekan ile mukayyet idi. 'O vücut bulacak' diye kainatın yaratıldığı Hz. Muhammed'in inkılabı için, zaman ve mekanla kayıtlı olmak bahis mevzuu değildir.

Toprağa bağlı inkılaplar ise şöyle sıralanıyor:

1.Rönesans,

2.1789 Büyük Fransız İnkılabı

3.Nihayet bugün insanoğlunu ölümden sonra dirilmesi mümkün olmayan bir ölümlle öldürmeye talip: Komünizm." Konferansının sonunda Türkiye'nin içinde bulunduğu karışıklığa işaret eden Kısakürek, 'Artık dünya bu haliyle büyük bir inkılaba gebe'dir' demiştir.⁶⁸

Sergiler:

Kültür Müdürlüğü bu döneme kadar yapılmayan yeni bir uygulama başlatmış, önemli günlerle ilgili sergiler düzenlenmeye başlamıştır. Sultan II. Abdülhamid Han sergisi, Çanakkale Zaferi sergisi, Mimar Sinan Sergisinde vesikalar ve fotoğraflarla zengin bir görsel teşhir sunumu yapılmıştır. Ayrıca Kültür Müdürlüğü tarafından *Necip Fazıl'*ın Gençliğe Hitabesi ile Hz. Muhammed'in Veda Hutbesi poster şeklinde bastırılarak teşkilatlara gönderilmiştir.⁶⁹

Erzincan Teşkilatı:

Haftalık seminerlerde ilmi, dini ve milli konular ele alınmıştır:

Muzaffer Nevruz: Batılılaşma İhaneti

İbrahim Şenocak: Günümüz Meseleleri

Seyfettin Yıldırım: İslam'da Tebliğ Metodu

Necdet Kutsal: Yaradılış ve Darwinizm

Ahmet Kara: Türkiye'nin Sistemi

Vehbi Kaymaz: Batılılaşma İhaneti ve Getirdikleri

Süleyman Çetin: Günümüzden İslam'ın İstikbaline Bir bakış (4 hafta)

Konferanslar:

Mustafa Yazgan: Günümüz Meseleleri

Dr. Kemal Varol (Sümerbank Genel Müdürü): Türkiye'mizin Sanayi Meseleleri ve Dünya Sanayiindeki Yeri

⁶⁸ *age.*, s. 145-149.

⁶⁹ *age.*, s. 153-154.

Tiyatro:

Erzurum teşkilatının sahnelediği 'Mukaddes Emanet' temsili ile Erzincan teşkilatının hazırladığı *Necip Fazıl Kısakürek*'in 'Abdülhamid Han' adlı eseri oynanmıştır.

Anma geceleri:

27.12.1976'da büyük şair ve düşünür Mehmet Akif Ersoy anma gecesi düzenlenmiş, Bez Fabrikası salonunda düzenlenen gecede hayatı, sanatı ve kişiliği anlatılmış, tiyatro kolu tarafından Akif'in 'Ömer ve Kocakarı' adlı temsili sahnelenmiş ve büyük ilgi görmüştür.⁷⁰

Erzurum Teşkilatı:

Düzenlenen konferanslardan bazıları şöyledir:

Raşit Küçük: Müslümanın Hayatında Sünnet

Dr. Zeki Çıkman: El- Biruni

Halis Emek: İslam Gençliğinin Çalışmalarında İhlas ve Cehd

Av. Nazım Balçık: İslam'da ve Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarında Kadın.

Necip Fazıl Kısakürek'in 'Mukaddes Emanet' piyesi önce Batman, Sivas, Muş, Erzincan, Rize ve Gümüşhane'de oynandıktan sonra ortaöğretim, yükseköğretim öğrencilerine ve halka temsil edilmiştir. Üniversiteye hazırlık şeklinde Fen kursları açılmıştır. Halkın ve öğrencilerin kitap gereksinimlerinin ucuz karşılanması ve milli olmayan kitap esnafının sömürsünden kurtarmak için şehrin merkezinde MTTB Kitap Kulübü adıyla indirimli satışlara başlamıştır. 15 Ocak 1977'de öğrenciler tarafından büyük ilgi gören 'Milli Gençlik Gecesi' düzenlenmiş, Kadiri sema meclisinin icrası zevkle takip edilmiştir. Yurtlarda yer kalmayınca otel kiralanarak mensupların hizmetine sunulmuştur. Sosyal İlimler Enstitüsünün din, tarih, dil, iktisat, sanat tarihi, psikoloji, ahlak ve iktisat konularına hassasiyetle devam edilmiştir. Verilen bazı dersler şunlardır:

7 Ocak 1977'de Doç. Dr. Yusuf Ziya Kavakçı tarafından Sosyal Araştırmalarda Usul dersi,

13 Ocak 1977'de Dr. Dursun Bingöl tarafından Osmanlı Devleti'nde ve Cumhuriyet Döneminde Toprak Rejimi dersi,

17 Ocak 1977'de Dr. Celal Tarakçı tarafından Mesnevi'de İnsan dersi,

22 Ocak 1977'de Kaymakam Recep Yazıcıoğlu tarafından Tarih Boyunca Bürokrasi dersi. Spor kulübü daha çok karate çalışmalarına yönelmiştir.⁷¹

⁷⁰ *age.*, s. 397.

⁷¹ *age.*, s. 401-403.

5.Necip Fazıl Kısakürek ve Milli Türk Talebe Birliği Gençliği Üzerindeki Etkileri

MTTB'nin yukarıda değinilen faaliyetlerinden de anlaşıldığı gibi örgütün üzerinde Necip Fazıl Kısakürek'in büyük etkisi olmuştur. Sadece MTTB gençliğini değil, muhafazakâr-mukaddesatçı tüm kesimleri büyük ölçüde etkileyen Kısakürek, 25 Mayıs 1905'te İstanbul Çemberlitaş'ta cinayet mahkemesi reisliğinden emekli büyük babası Mehmed Hilmi Efendi'nin konağında dünyaya gelmiştir. Annesi Mediha Hanım, babası Hukuk Mektebi mezunu Abdülbâki Fâzıl Bey'dir. Asıl adı Ahmed Necip olan Necip Fazıl okuma yazmayı büyük babasından öğrenmiş, ardından kesintili bir eğitim hayatı yaşamıştır. Gedikpaşa'da bir Fransız, daha sonra bir Amerikan mektebine, Büyükdere Emin Efendi mahalle mektebine, Büyük Reşid Paşa Numune, Vaniköy Rehber-i İttihad okullarına gittikten sonra Heybeliada Numune Mektebi'ni bitirmiştir. Heybeliada Bahriye Mektebi'nde beş yıl okumuş fakat mezun olamadan bırakmıştır. 1921'de İstanbul Dârülfünunu Felsefe Şubesi'ne kaydoldu. Kazandığı devlet bursu ile felsefe öğrenimi için Paris'e gitmişse eğlence ve bohem hayatı içine daldı. Türkiye'ye döndükten sonra bazı banka memuriyetlerinde, Ankara Devlet Konservatuarı, Robert Kolej gibi okullarda bazı dersler verdi. 1942'de memuriyetlerini bırakıp sahibi ve yazarı olduğu Büyük Doğu dergisinin ve Büyük Doğu yayınlarında günlük gazete yazılarını, fıkra ve makalelerini son yıllarına kadar yazdı. Bilinen ilk şiiri 1 Temmuz 1923'te Yeni Mecmua'da yayınlanan "Kitabe" adlı şiiridir. İlk şiir kitapları olan Örumcek Ağrı ve Kaldırımlar bu yıllarda yazdığı şiirlerden seçmeleri içerir. Kitaba da adını verdiği "Kaldırımlar" şiiri onun "Kaldırımlar şairi" olarak şöhret kazanmasını sağlamıştır. İlk tiyatro eseri olan "Tohum", 1935'te yayınlanmış ve Muhsin Ertuğrul tarafından sahneye konmuştur. Nakşibendi şeyhi Abdülhakim Arvâsî ile karşılaşmasıyla birlikte sanat anlayışında ve eserlerinde dinî-mistik bir eğilime yönelmiştir. Necip Fazıl Kısakürek çok sayıdaki şiir, piyes, roman, deneme, hikâye, anı vb. türündeki eserleriyle Cumhuriyet döneminin en önde gelen edebiyatçılarından biridir. Kısakürek, sadece edebi eserleriyle ünlenen bir sanatçı değil aynı zamanda siyasi ve fikri yazılarıyla da adından söz ettiren Cumhuriyet döneminin birkaç büyük polemikçi yazarlarından biri olarak görülmektedir. 25 Mayıs 1983'te Erenköy'deki evinde hayatını kaybetmiş, büyük ve olaylı bir cenaze merasimiyle Eyüpsultan'daki kabristana defnedilmiştir.⁷²

Necip Fazıl Kısakürek'in uzun soluklu yazın hayatında en dikkat çekici özelliklerinin başında resmi düşünceye alternatif bir nesil yetiştirme gayretinin olmasıdır. Bir fikrin, bir davanın hayata geçirilmesi için gençlerin ikna edilmesinin farkında olan Kısakürek, hemen her konuşmasında, yazısında,

⁷² Tüm eserleri için ayrıca Bkz., M. Orhan Okay, "Kısakürek, Necip Fazıl (1905-1983)", Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kisakurek-necip-fazil>, Erişim Tarihi: 9.7.2021.

konferansta vb. sözü genç- yaşlı ayırt etmeksizin sözü geçlere getirmiştir. ‘Aziz Gençler’, ‘Beklenen Nesil’, ‘Bir Gençlik, Bir Gençlik, Bir Gençlik’, ‘Anadolu Gençliği’ gibi başlık ve nidalarla başlayan Necip Fazıl’ın temel muhatabının gençler olduğu çok açıktır.⁷³ Kısakürek, şiirlerinde de gençliğe ve tüm kamuoyuna benimsediği muhafazakâr-milliyetçi ideoloji çerçevesinde mesaj vermiştir.⁷⁴

Antikomünist ve antisemitik bakış açısını da ideolojisine eklediği açıktır. Cumhuriyet rejimine karşı Osmanlı’yı sahiplenerek savunmuş⁷⁵ daha sonraları neo- Osmanlılık olarak adlandırılacak Osmanlıcı tavrı benimsemiştir. Cumhuriyet devrinin resmi tarih söylemine karşılık alternatif bir tarih kurgulayarak bunu kullanışlı bir malzeme haline getirmiştir. Bu yönüyle Fazıl, sisteme sadece muhalif olmakla kalmamış alternatif bir model öngören bir teorisyendir. Bu modele “Baş Yücelik Devleti” adını vermiştir.⁷⁶

Fazıl’ın bu çerçevede fikirlerini kitlelere duyurmak için çıkardığı “*Büyük Doğu Mecmuası*” dikkat çekmektedir. 1943-1978 tarihleri arasında 15 devre ve 512 sayı olarak yayınlanan Siyasi-Edebi Haftalık Mecmua, ismini 1938 yılında Ulus Gazetesi tarafından düzenlenen Milli Marş yarışması için yazdığı “*Büyük Doğu*” başlıklı şiirden almıştır. İstanbul’da günlük gazete, haftalık ve aylık dergi olarak yayınlanan *Büyük Doğu Mecmuası*’nda, Kanuni Sultan Süleyman döneminden, Tanzimat’a, Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e, tek parti yönetiminden 1960 askeri darbesine kadar yaşanan gelişmeler eleştirel biçimde ele alınmıştır. “Mecmua, ortak bir zihin dünyasından ya da ortak bir proje olmaktan ziyade

⁷³ Yusuf Aydoğdu, “Necip Fazıl Kısakürek’te Gençliğe Bakış ve İdeal Gençlik Tasarımı”, *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Cilt X, Sayı 4 (22), Aralık 2018, s. 1625.

⁷⁴ Meltem Çiçek, Şiir Aracılığıyla Kamuoyuna İdeolojik Mesaj Aktarımı, *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2016, s. 188.

⁷⁵ Kısakürek, devrelere ayırarak incelediği Osmanlı’nın özellikle Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerini savunmaz. Dini yapıya dair görüşlerini belirtirken bunu oldukça sert biçimde ifade eder: “*Tanzimat devri, Batı’nın maymunvâri kopyası hareketi olduğuna ve hiçbir zaman dünyalar arası mahsup sırrını keşfettirici bir nefis ve tarih murakabesine yol açmadığına göre, herşey, vicdanlarda öldürücü bir İslâm şüphesiyle başlamışken doğrudan doğruya İslâmiyete karşı ve aykırı bir hedefe sürülememiş, her an küfür dünyasına vaz verici ahmak bir ‘idare-i maslahat’çılıkla, hem imân, hem de inkâr cephesinin, yarı, hatta çeyrek adamları elinde, İttihat ve Terakki Komitesine kadar gelmiştir.*” Gerek Kanuni sonrası gerekse Tanzimat döneminde İslamiyet kötü bir idraksizlikte manada zulüm görmesine rağmen Meşrutiyet’e kadar henüz aleyhine dönülmemiş olduğundan, din adamları kadrosuna da herhangi bir zulüm elinin uzanmadığını belirtir, Bkz., Necip Fazıl Kısakürek, *Son Devrin Din Mazlumları*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1997, s. 7.

⁷⁶ Meltem Salimoğlu, Ötekilerin Cumhuriyeti: Necip Fazıl Kısakürek’in Baş Yücelik Devlet Tasarımı (1943-1952), *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2020, s. 307.

salt Kısakürek'in zihin dünyasının, fikirlerinin, dini ya da ahlaki inançlarının ve gelecek tasavvurunun ürünüdür."⁷⁷

Kısakürek'in alternatif sistem modelinde, tahayyül ettiği alternatif gençliğe ayrıca önem verdiği açıktır. Necip Fazıl Kısakürek, 1975 yılında tamamladığı *Bâbualî* adlı kitabında kendisine yakın gördüğü tüm siyasi partileri ve örgütlenmeleri eleştirirken, bunların içinden MTTB'yi ayırmış ve geleceğe dair umut vaat eden tek örgüt olarak belirtmiştir.⁷⁸ Gençliğe "alternatif nutuk" ile hitap etmiştir. Şairin 1975 yılında yazdığı ve Milli Türk Talebe Birliği'nin düzenlediği Milli Gençlik Gecesi'nde seslendirdiği "Gençliğe Hitabe"si pek çok açıdan Atatürk'ün "Gençliğe Hitabesi"ne alternatif olarak ortaya konmuşsa da amaç, söylem ve üslup bakımından oldukça farklı bir metindir.⁷⁹

1967 yılında yazdığı "Büyük Doğu Gençliği" şiirinde:

"Büyük Doğu gençliği, arslanlardan gür sesli;

Sahabî mayasından, yüce Fatih'in nesli..."⁸⁰ mısralarıyla yücelttiği gençlik,

MTTB'yi de içine alan Anadolu gençliğidir. Kısakürek Anadolu gençliğini şu sözleriyle anlatır:

"Biz yanmış ve haşlanmış ellerimiz, nokta nokta içnelemiş parmaklarımız, içine kan oturmuş tırnaklarımızla, bir şekillendirme işine çalışıyoruz. Şekillendirmeye çalıştığımız bütün bir gençliktir. İsmi, Anadolu gençliği."

"Anadolu genci nedir ve ne gibi fârikalara sahiptir?

Şu veya bu vilayet lisesini bitirdikten sonra, üzerinde acemi terzi elinden çıkmış, soluk ve buruşuk bir ceket ve pantolon, çekingen ve kaygılı, yılgın ve kuşkulu, dilsiz ve iddiasız, büyük şehirde kendisini ilerletmeğe gelen genç adam...

Yahut memleketinde, filan ve falan tahsil derecesinden sonra, filan ve falan işe girmiş, kılığı tipatıp aynı ve edası sadece bezgin, yüzünde neşe ve hamle adına hiçbir şey okunmayan delikanlı...

Şimdi, işte bu Türkün genç adam tipini, annesi başka, mektebi başka, sokağı başka, caddesi başka, köyü başka, büyük şehri başka, kitabı başka, gazetesi başka istikametlere çekiyor.

⁷⁷ Nazan Üstün, *Büyük Doğu Mecmuası'nın Siyasal Analizi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011, s. V, 1.

⁷⁸ Mahmut Hakkı Akın, "Milli Türk Talebe Birliği Gençliği ve Necip Fazıl Kısakürek", *100. Yılında MTTB*, Editörler Mahmut Hakkı Akın-Serkan Yorgancılar, Çizgi Kitabevi, İstanbul 2017, s. 140.

⁷⁹ Necip Fazıl'ın "Bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik. 'zaman bendedir ve mekân bana emanettir!' şuurunda bir gençlik..." sözleriyle başlayan alternatif Gençliğe Hitabesi için Bkz., Aydoğdu, agm., s. 1621-1623.

⁸⁰ Kısakürek, *Öfke ve Hiciv*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1997, s. 78.

İmdi; bu, ruhu parça parça genci bütünleştirmek, onu asli keyfiyet vahidinin muzaffer edasına kavuşturmak, kendi yurduna sahip kılmak ve mukaddes davayı ona ismarlamak yolunda Büyük Doğu idealinin biricik müşahhas hedefini bulmakta...”⁸¹

Kısakürek, bu gençliğe mukaddes davasını ısmarlayabilecek kadar güvenmiştir. 10 Ocak tarihli yazısında, Yeni Sabah gazetesinin Milliyetçiler Derneği ile ilgili haberinde gençlerin ‘güneşi sağ elime, ayı da sol elime verseler yine vaz geçmem!’ diyen büyük Peygamberin izinden vazgeçmeyecekleri ile ilgili sözlerini okurken hıçkırıklarla gazeteye kapanıp ağladığını söyler ve şöyle devam eder:

“Gençler, hakiki gençler!... Bu adam yolunuza fedadır. Eğer yetişmenizde; çeyrek asırdır zift çektikleri, zulmet sıvadıkları ruhunuzun nesçlerini aralayıp mukaddes kıvılcımın girmesine yol hazırlama işinde de küçük bir emeğim varsa, bunu ebediyet tapusu kadar kıymetli sayarım. Bu adam yolunuza fedadır; ve siz mevcut oldukça bu topraklarda yaşanmaya değer bir hayat açılmasına ümitle bakılabilir. Gerisi hep kolay, hep basit... Hapis, işkence, ölüm, açlık, sefalet, hakaret... Hepsine dayanılabilir.

Başı boş bir serçe ağzından rastgele düşmüş bir tohumun bile kaybolmasına meydan vermeyen Allahum, bu gençlerin, böyle gençlerin büyük hasad gününe beni yetiştirsin!...”⁸²

Kısakürek, “Büyük Doğu” ideali için en fazla inandığı ve güvendiği gençlere öğütlerini dokuz maddede sıralamış ve idrak edilerek tatbik edildiğinde başarıyı müjdelemiştir. Şöyle ki;

“Anadolu genci!

Büyük Doğu idealinin ruhlar üzerindeki müşahhas nakşı olarak aşağıdaki 9 maddelik idrak seviyesine yükseldiğin an her şey tamamdır:

1.Tarihini, Garba karşı taarruz, müdafaa ve manevi teslimiyet diye üç devreye ayır ve her devrede mekiini tespit et! Birinci devrede bahtiyar, ikinci devrede öksüz, üçüncü devrede kölesin!

2.Dininin sâfiyetini ve bütün zaman ve mekan hakimiyetini, derin bir vecd içinde şuurlaştır; ve onu, ham yobaz ve kara softayla, aynı kolun ters mümessili ahmak kâfire karşı korumanın usulünü öğren!

3.Son yüz küsur yılın satıh üstü budala taklit gayretini en gerçek kıymet hükmüne bağla; ve Rumeli yoluyla gelen Yahudi, kozmopolit, emperyalist tesirleri, elle tutarcasına teşhis et! Artık sende, yüz küsur yıldır köpürtülen gerilik, ilerilik masallarını yutacak göz kalmasın!

4.Siyasette, idarede, edebiyatta, fikirde, sahte kahramanlarla gerçeklerini ayırmayı bil; ve bunların gerçeklerini sana unutturmak, sahtelerini de yutturmak için yalancı ilim imaline kadar gidildiğini keşfet!

⁸¹ Kısakürek, *Tanrı Kulundan Dinlediklerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1984, s. 268-269.

⁸² Kısakürek, *Cimret Mustatili*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1998, s. 63-64.

5. Milliyetçiliği sadece belli başlı bir ruhun zarfı diye anla, mazruf dururken zarfı mefkûreleştirme; ve bu zarfın mekanını Anadolu kabul et! Anadolulu olmakla kalma, bu ölçü çerçevesinde Anadolucu ol!

6. Kendini en merhametsiz nefis muhasebelerine tâbi kıl, zaafırlarla kuvvetlerini gayet iyi hesap et; ve Türk genci diye karşına çıkacak tipleri, maddelerinden S.270 ruhlarına kadar ezici bir heybet sahibi olmaya bak! Onlar, bütün fani dünyalarıyla sadece nefsin, sense ruhun muhatabısın! Onların yolu pek kolay, seninkiye çok çetin...

7. Aşk, vecd, heyecan seciyesi...

8. Hamle, teşebbüs, taarruz psikolojisi...

9. Ev sahipliği tavrı ve hakimiyet edası...⁸³

Fazıl'ın inandığı ve güvendiği gençlerin de onun etrafını aynı inanç ve güvenle sardığı anlaşılmaktadır. Uysal'a göre; "Necip Fazıl Aksaray'dan yukarı çıkarken çocuklara haber verin 5 dakika sohbet edelim dediğinde 10 dakikada salon doluyordu. Konferansa giderken hazırlanmasına gerek yoktu. Bir keresinde 'hazırlıksız geldim ama biraz sohbet edelim' dedi. Dört saat sürdü. Balmumcu'ya⁸⁴ gider ama sözünden geri kalmazdı. Davasından dönmeyen birisiydi. Direkt etkili konuşmaları bizi etkiliyordu. Dini konularda da milli konularda da geniş bilgisi vardı."⁸⁵

6. Sonuç

Milli Türk Talebe Birliği, kurulduğu 1916 yılından kapatıldığı 1980 yılına kadar Türkiye'nin en uzun soluklu öğrenci yapılanması olmuştur. Ülkede siyasi iklimin gerginleştiği dönemlerde, faaliyetlerinin yasaklanması söz konusu olmuşsa ve özellikle 1980 askeri darbesi ile geniş yasak kapsamı içerisine konulup kapatılmışsa da hareketin ideolojik altyapısı kaybolmamış ve Birliğin öne çıkan genel başkanlarından İsmail Kahraman öncülüğünde 2006'da Birlik Vakfı adıyla kurulmuştur. Günümüzde pek çok şehirde ve hatta ilçede MTTB tekrar kurulmuş olsa da tarihindeki güce ulaşması mümkün görünmemektedir. Dikkat çekici olan nokta ise 1980 askeri darbesinin ardından MTTB'nin kitlesel gücü azalmış olmasına rağmen etki seviyesi artmış, teşkilatın içinden yetişen pek çok kişi siyasette ve bürokraside önemli pozisyonlara gelerek ülke yönetiminde söz sahibi olmuşlardır.

Öğrencilik yıllarında ve teşkilat içerisinde geliştirilen dostluklar devam ettirilmiş ve siyasete taşınmıştır. MTTB, iki Başbakan ve Cumhurbaşkanı, bir TBMM Başkanı⁸⁶, onlarca başbakan yardımcısı ve bakan ile sayısız bürokrat

⁸³ Kısakürek, *Tanrı Kulundan Dinlediklerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1984, s.270-271.

⁸⁴ İstanbul'un Beşiktaş semtinde bir mahalle olan Balmumcu'daki askeri kışlaya, 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin ardından tutuklananlar getirilmiş, bunların arasında Necip Fazıl Kısakürek de yer almıştı.

⁸⁵ Orhan Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakkale.

⁸⁶ Başbakan ve Cumhurbaşkanı görevlerinde bulunanlar Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül ile TBMM'nin 27. Başkanı, Kültür Bakanı (1996-1997); MTTB'nin 48. Dönem Genel Başkanı olan İsmail Kahraman'dır.

çıkartmıştır.⁸⁷ Esasen içinde siyasete mesafeli gruplar bulunsa da genel olarak MSP desteklenmiş, ardından “Milli Görüş” geleneğinden kopan Adalet ve Kalkınma Partisi içinde siyaset yapılmıştır.⁸⁸

Bu kadar uzun soluklu bir örgütte fikri değişim ve dönüşümlerin olmaması beklenemez. MTTB’de bu hareketin daha çok milliyetçi-mukaddesatçı aksta olduğu görülmektedir. Mevcut koşulların yanında güçlü başkanların yönlendirmelerinin de etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Örneğin 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin ardından “ortanın solu” söylemine yaklaşan teşkilatın olaylı kongre süreci sonrası seçilen başkanı Rasim Cinsli döneminde (18 Mart 1965 - 28 Kasım 1966) tekrar milliyetçi⁸⁹-muhafazakâr çizgiye geçtiği söylenebilir. Yine İsmail Kahraman (15 Mart 1967-19 Ağustos 1969) örgütün değişen ideolojik düzlemini sürdüren ve mukaddesatçı kimliğine daha fazla ağırlık veren başkan olarak anılmaktadır.⁹⁰

Gerek dünyanın pek çok ülkesinde gerekse Türkiye’de yaşanan sağ-sol cepheleşmesinde MTTB’nin temel kaygısı komünizmin yayılmasını engellemek olmuş özellikle “komünizmi tel’in” ve “şahlanış” mitingleriyle büyük kitleleri arkalarından sürüklemeyi başarmışlardır. Fakat MTTB’nin mücadelesinin sadece komünizme yönelik olduğunu söylemek eksik kalacaktır. MTTB’nin akla ilk gelen aksiyoner genel başkanlarından ve Türk siyasetinin önde gelen isimlerinden, TBMM eski Başkanı İsmail Kahraman’ın belirttiğine göre⁹¹, “her taraftan gelen esarete, darbeler, sadece komünizme değil, Batı (ABD dâhil olmak üzere) emperyalizmine de” karşı çıkmışlardır.

Milliyetçi-mukaddesatçı çizgide teşkilata hâkim olmaya çalışan fraksiyonlar da söz konusu olmuştur. Gençlik yıllarında İstanbul’da öğrenci olmadığı halde

⁸⁷ a.g.t., s. 159, 171.

⁸⁸ Akin, a.g.e., s. 143.

⁸⁹ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun Kıbrıs’la ilgili olarak Türkiye aleyhine kararı üzerine MTTB 20 Aralık 1965 tarihinde bir miting düzenlemiş, “milli asabiyetin heyecanını yaşayan yüzbinlerce genç” Beyazıt meydanında toplanmıştır. Genel Başkan Rasim Cinsli konuşmasında şunları söylemiştir: ‘Kıbrıs tarihi geçmiş ile Türk’tür, Türk kalacaktır. Kıbrıs bizim için milli haysiyet ve namus meselesidir. Bugün yalnız Kıbrıs’ın ateşi ile değil Oniki Ada’nın, Batı Trakya ve Selanik’in ateşi ile yanıyoruz. Girit, Oniki Ada ve Batı Trakya’nın gerçek, Beynelmillel Hukuk düzenine saygı gösterilmiyor. Dünya barışı boş bir kadere terk edilmiştir. Türk Milleti ve gençliği de Zürih ve Londra anlaşmalarına saygı gösterilmediği takdirde Lozan’ın tekrar gözden geçirilmesini istemektedir.’ Coşkulu bir kalabalık ellerinde ‘Kıbrıs bir yana, dünya barışı bir yana’, ‘Hedef Selanik’, ‘Oniki Ada’ dövizleriyle Tünel’den İstiklâl Caddesine çıkmışlar, yollardaki ve balkonlardaki vatandaşların tezahüratları arasında Taksim Meydanına varmışlardır. 3 saat kadar marşlar söyleyerek burada biriken kalabalık İstiklâl Marşını okuyarak mitingi tamamlamıştır, Bkz., Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1975, s. 44. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da Aralık 2017’de Yunanistan’a yaptığı gezide Lozan Antlaşması’nın güncellenmesi gerektiğini belirtmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Lozan ile ilgili açıklamasının Yunan mevkidaşı Prokopis Pavlopoulos üzerinde soğuk düş etkisi yarattığı belirtilmiştir, Bkz., <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42265410>, Erişim Tarihi: 21.9.2021.

⁹⁰ Çav, a.g.t., s. 265, 298.

⁹¹ 22 Ekim 2021 tarihinde yapılan görüşme.

MTTB ve Komünizmle Mücadele Derneğine devam eden Uysal'ın ifade ettiğine göre; "MHP teşkilatı hem MTTB'ni hem de Komünizmle Mücadele Derneğini istiyordu. Ülkü ocakları kuruluşta MTTB ile çalışıyor gibi görünüp güçlenince kendi fikirlerinin dışındaki kimseyi istemediler. Özellikle Beyazıt şubesinde böyle davrandılar. Ülkü Ocaklarının en büyük hatası gençliği bir arada topluyoruz diye inanan inanmayan herkesi bir araya getirmeleridir. Ateistler içimize girdi. Vurma kırma işlerini onların üstüne yıkmaya çalıştılar. Komünizmle Mücadele Derneğinin Yumni düğün salonunda seçim yapıldı. Alparslan Türkeş de geldi. Seçimleri Ülkü Ocakları kazandı. İlerleyen süreçte baskı kurmak istediler. Komünizmle Mücadele Derneğinde otururken onlardan biri geldi ve bundan sonra bizim fikirlerimizi kabul etmeyen kimse burada barınamaz dedi. Sekreter de oradaydı. Sesini çıkarmadı."⁹²

Şüphesiz bu uzun süreli öğrenci ve gençlik teşkilatının en etkili ve muteber ideoloğu, özellikle 1960'lı yılların ortalarından itibaren Necip Fazıl Kısakürek'tir. Kısakürek, "Sesini bir kılıç gibi kullandı. Sözü en keskinini, en derinini, en etkilisini bulmakta usta, elleriyle ses dalgalarını yönlendirmekte becerikli, dinleyenlerin ruhlarını adım adım olgunlaştırmakta mahir, kendisi olmadığında sesi, sözü ve düşüncesi ile yaşamayı başarmakta isabetli kalıcı bir fikir-aksiyon insanı oldu."⁹³ Kısakürek ve MTTB gençliği arasındaki ilişki, onun "üstad" kabulü etrafında bir mite dönüşmüştür denilebilir. Sorgulanabilir olmayan ve zaten böyle bir geleneği de bulunmayan Anadolu gençliği ile eleştiriye kapalı, güçlü egosu ve zor kişiliği ile Necip Fazıl'ın etrafında oluşan fetişizm birbirini beslemiştir.⁹⁴

Necip Fazıl, en çok gençlere güvendiğini ve onlara inandığı sözleriyle ve yazılarıyla sık sık belirtmiş ve ümidini gençlere, Anadolu gençliğine bağlamıştır; "Curcuna Hakkındaki Bütün Fikrimiz" makalesine "Gene Gençlere..." sözüyle başlar.⁹⁵ Başka bir eserini Büyük Doğu Gençliği olarak adlandırdığı gençlere ithaf etmiştir: "Eserimi, Kıyamete kadar gelecek mukaddesatçı Türk Gençliğine ithaf ediyorum"⁹⁶ Gençler de "üstad"larına kayıtsız kalmayarak Fazıl'ın sözlerini kendi ifadeleriyle adeta "şifa şurubu" gibi yudumlamışlardır.

Bu çerçevede bakıldığında MTTB'nin ideologlarından Necip Fazıl Kısakürek'in fikirlerinin yansımalarını günümüzde özellikle üst yönetim

⁹² Orhan Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakkale.

⁹³ Çav, "'Yıkıcı Yapıcı' Mütefekkir: Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983)", *Yeni Türkiye Büyük Doğu Özel Sayısı*: 119, Mayıs-Haziran 2021, s. 74.

⁹⁴ Akın, *age.*, s. 141. Necip Fazıl Kısakürek'in özellikle 1961-64 yılları arasındaki pek çok sohbetini dinleme fırsatını bulan Orhan Uysal ise aksini ifade etmiştir: "Üstad yolda görse hem selamlar hem de kucaklardı. Eve gelin buyurun evde sohbet edelim derdi. Bize değil kendisini itip kakmak isteyenlere karşı sertti. Atçı diyorduk. Yarış atlarını severdi. İyi sigara içerdi.", Bkz., Uysal, İdriskoru 1944, Biga Çanakkale. Ata senfoni yazacak kadar atları seven Kısakürek, kitabının takdim kısmında şunları söyler: "Dokuz yaşında ata bindim; ve yalan olmasın, bir daha inmedim. Her binışimde büyüdüm ve her inişimde küçüldüm. At benim gözümde, eserimde buram buram tüttüğü gibi, insan ruhundan yere damlayıp şekillenmiş ve sonra insanı sırtına almaya gelmiş bir müjdecidir. Zafer, fetih ve asalet müjdecisi...", Bkz., Kısakürek, *At'a Senfoni*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1998, s.3.

⁹⁵ Kısakürek, *Hücum ve Polemik*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1992, s. 12.

⁹⁶ Bkz., Kısakürek, *Esselâm*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1996.

kademelerindeki söylem ve eylemlerde; kültürel hayattan siyasete, dış politikadaki gelişmelere kadar açıkça görmek mümkündür.

Bilgilendirme: Çalışmada çıkar çatışması yoktur.

7. Kaynaklar

Arşiv Kaynakları

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı
Cumhuriyet Arşivi (BCA), 30.1.0.0.20.116.9.

BCA, 30.1.0.0.65.407.14.

BCA, 30.10.0.0.213.446.3.

BCA, 30.1.0.0.18.102.13.

BCA, 30.1.0.0.55.333.3.

BCA, 30.18.1.2.126.56.11.

Kitaplar

51. *Döneminde Milli Türk Talebe Birliği* (1974). 27 Mayıs 1973- 7 Temmuz 1974, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul.

Akın, M. H. (2017). *Milli Türk Talebe Birliği Gençliği ve Necip Fazıl Kısakürek, 100. Yılında MTTB*, Editörler Mahmut Hakkı Akın -Serkan Yorgancılar, Çizgi Kitabevi, İstanbul.

Cinisi, R. (2017). *Bir Devrin Hafızası*, Doğan Kitap, İstanbul.

Duman, D., Yorgancılar, S. (2007). *Türkçülükten İslâmcılığa Milli Türk Talebe Birliği*, Vadi Yayınları, Ankara.

Kısakürek, N., F. (1984). *Tanrı Kulundan Dinlediklerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1992). *Hicûm ve Polemik*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1996). *Esselâm*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1997). *Son Devrin Din Mazlumlari*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1997). *Öfke ve Hiciv*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1998). *Cinnet Mustatili*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Kısakürek, N., F. (1998). *At'a Senfoni*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

Meşe, E. (2017). *Komünizmle Mücadele Dernekleri*, İletişim Yayınları, İstanbul.

- Milli Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu* (1969). 15 Mart 1967- 28 Nisan 1969, Tan Matbaası, İstanbul.
- Milli Türk Talebe Birliği 50. Genel Kurul Faaliyet Raporu* (1971). Hikmet Gazetecilik Ltd. Şti (Tan Matbaası), İstanbul.
- Milli Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu* (1975). 7 Temmuz 1974- 3 Ağustos 1975, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul.
- Milli Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu* (1976). 3 Ağustos 1975- 16 Ekim 1976, Zafer Matbaası, İstanbul,
- Milli Türk Talebe Birliği 54. Dönem Faaliyet Raporu* (t.s.). 16 Ekim 1976- 4 Aralık 1977, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul.
- Sertel, Z. (2001). *Hatırladıklarım*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Tunaya, T., Z. (2009). *Türkiye’de Siyasal Partiler, İkinci Meşrutiyet Dönemi 1908-1918*, C I, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Türkdoğan, O. (1996). *Millî Kültür Modernleşme ve İslâm*, Birleşik Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

Makaleler

- Aydemir, S., S. (2014). 12 Mart 1971 Askeri Muhtırasına Giden Süreçte Üniversite Olayları, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, Cilt III, Sayı 5, ss.43-51 (Temmuz).
- Aydoğdu, Y. (2018). Necip Fazıl Kısakürek’te Gençliğe Bakış ve İdeal Gençlik Tasarımı, *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, Cilt X, Sayı 4 (22), ss.1612-1626 (Aralık).
- Bulut, F. (2011). 68 Kuşağı Gençlik Olaylarının Uluslararası Boyutu ve Türkiye’de 68 Kuşağına Göre Atatürk ve Atatürkçülük Anlayışı, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt X, Sayı 23, ss.123-149 (Güz).
- Çav, E. (2021). ‘Yıkıcı Yapıcı’ Mütefekkir: Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983), *Yeni Türkiye Büyük Doğu Özel Sayısı*: 119, ss.70-75 (Mayıs-Haziran).
- Kodal, T. (2014). Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 52, ss.295-314 (Erzurum).
- Temizgüney, F. (2018). 1960 Darbesine Giden Süreçte Önemli Bir Kesit: İstanbul Öğrenci Olayları, *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Yıl XIV, Sayı 27, ss.181-211 (Bahar).

Tezler

- Çav, E. (2010). Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye’de Değişen Gençlik Hareketleri Ve Milli Türk Talebe Birliği Deneyimi (1916-1980), *Mimar Sinan*

Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Çiçek, M. (2016). Şiir Aracılığıyla Kamuoyuna İdeolojik Mesaj Aktarımı, *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.*

Meşe, E. (2013). Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.*

Salimoğlu, M. (2020). Ötekilerin Cumhuriyeti: Necip Fazıl Kısakürek'in Baş Yücelik Devlet Tasarımı (1943-1952), *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.*

Türkölmez, O. (2014). Türkiye'de Dindar Milliyetçiliği'nin Oluşum Süreci: Milli Türk Talebe Birliği Örneği, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.*

Üstün, N. (2011). Büyük Doğu Mecmuası'nın Siyasal Analizi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*

Yorgancılar, S. (2006). 1965 Sonrası İslamcı Bir Öğrenci Hareketi Olarak Milli Türk Talebe Birliği, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.*

Sözlü Kaynaklar

Kahraman, İsmail; Rize 1940. Kültür Bakanı (1996- 1997); 27. TBMM Başkanı (2015- 2018). 22 Ekim 2021 tarihli görüşme.

Uysal, Orhan; İdriskoru 1944 (Biga Çanakkale). 22 Haziran 2021 tarihli görüşme.

İnternet Kaynakları

Okay, M. O., Kısakürek, N., F. (1905-1983), *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kisakurek-necip-fazil>, Erişim Tarihi: 9.7.2021.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42265410>, Erişim Tarihi: 21.9.2021.